

ONZE
VOGELS

53^e JAARGANG N° 9, SEPTEMBER 1992

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE BOND VAN VOGELLIEFHEBBERS

De

se

Jaloerse pruimkoppen zijn niet geschikt voor gemeenschappelijke kweek

De pruimkopparkiet (*Psittacula cyanocephala*) is reeds 15 jaar mijn uitverkoren vogel en wat me er het meest van bekoord is hun uitzonderlijk mooie kleur, doch daarbuiten heb ik ervan leren genieten door hun verschillende persoonlijkheden, vrijerij, kweekgedrag en spraakvermogen. Het zijn voortreffelijke huisdieren als ze maar op de juiste manier behandeld worden. Om er succesvol mee te kweken vormt de pruimkopparkiet een ware uitdaging. Wanneer hij met een partner naar de zin gepaard is, schijnt de behoefte naar voortplanten zich te manifesteren in een zeer opvallend gedrag, dat tussen eind januari en begin mei goed merkbaar is.

Pruimkop parkieten

Mijn paren zijn buiten het kweekseizoen gehuisvest in een gezelschapsvolière. Waakzaamheid is steeds geboden daar ze vlug agressief worden vooral als het kweekseizoen nadert. De vogels leven samen met mijn valkparkieten in een grote vlucht gedurende de zomermaanden en de paren worden apart gezet eind december. Zelf heb ik nog nooit getracht pruimkoppen in een gemeenschap te kweken. Dat zou waarschijnlijk op een ramp uitlopen te wijten aan hun extreme jaloersheid tegenover elkaar. Mijn waarnemingen betreffende de jaloezie, hun eigen, lopen reeds over verschillende jaren en ik weet dat het soms zelfs kan voorvallen tussen paren die voordien goed overeen kwamen. Een van mijn eerste jongen, een man, werd toen hij zijn volwassenheid naderde letterlijk in stukken getrokken door de oudere vogels in de gemeenschapskooi. Dit incident deed zich voor aan het begin van het kweekseizoen, toen de vogel krachtens zijn ouderdom de jongste was in pikorde. Hij leefde reeds meer dan 2 jaar in de gezamenlijke vlucht en begon net zijn vederkleed van volwassenheid te tonen. Gedurende mijn gebruikelijke morgeninspektie vond ik hem opengereten en bloedend, zijn snavel volledig stukgebeten. Hij leefde nog slechts enkele ogenblikken. Er werd veel geleerd over het gedrag van pruimkoppen. Ik heb deze vogels nooit overdreven agressief gezien, behalve wanneer de drang naar voortplanting zijn intrede deed. Dit bewijst dat overleven in hun natuurlijke omgeving, die nog veel minder veilig is, berust op een stereotype agressie bij het begin van het kweekseizoen tegenover anderen van hetzelfde ras. Dynamische kracht-

ten, zoals genetische tendensen, evenals de aanwezigheid van natuurlijke vijanden in hun leefgebied moeten dit gedrag beïnvloeden. Bij een kweekprogramma in gevangenschap, wanneer de pruimkoppen in een afzonderlijke vlucht gehouden worden, is de drang tot agressie tussen de paren minder, doch niet uitgeschakeld. De volwassen dieren krijzen uitdagend naar andere volwassen pruimkoppen die in de nabijgelegen voliëres vertoeven. De bij die gelegenheid uitgevoerde schreeuw en uitdagende gedragingen nemen af indien de vogels apart zitten. Dus afzondering van volwassen paren is het beste om met de pruimkopparkiet goede broedresultaten te bekomen. Er werden reeds voliëres van verschillende afmetingen gebruikt, die allen goed bleken te zijn. Ik gebruik kleine kooien, met als maten 75 cm² en 1 m hoog, met de nestkast aan de buitenzijde. Ook gebruikte ik reeds grotere vluchten, 100 cm² en 120 cm hoog, eveneens met de nestkast aan de buitenkant. Uit ondervinding is gebleken dat het gebruik van kooien van verschillende afmetingen niets te maken heeft met het aantal eieren dat ze leggen, evenals het uitkomen hiervan. Niettemin, hebben de maten van de nestkasten een onmiddellijke invloed op het aantal jongen dat uitkomt en met succes grootgebracht wordt. Ze nemen wel kleine nestkasten maar de pruimkoppen werpen hun eieren op de grond als er zich volgens hen te veel in een klein nest bevinden, waardoor vanzelfsprekend ook het uitkomen van de bevruchte eieren vermindert. Pruimkopparkieten zijn vliegers, met lange staartveren; hun lichamen zijn perfect aerodynamisch en gedurende de jaren zijn er bij mij veel ontsnapt. Onvolwassen vogels leren zeer vlug vliegen. Op een ouderdom van 5 weken, hebben vele jonge dieren mij verrast door weg te vliegen terwijl ik ze met de hand grootbracht. Het zijn sterke vogels en als ze ontsnappen kunnen ze onmogelijk teruggevangen worden. Alleen als ze ontsnappen in een gesloten omgeving zoals in een vogelhuis, kan men ze met een net terugvangen. Het is daarom aan te raden steeds een net bij de hand te houden, als men met jonge pruimkoppen bezig is. Wat maakt de pruimkoppen zo aantrekkelijk als voliërevogels? Vooral de ongelooflijk mooie kleur van hun verenkleed en

hun fysieke vorm. Persoonlijkheid verschilt van vogel tot vogel, sommige zijn volgzaam en leergierig, anderen zijn opruiend. De persoonlijkheid van ieder individu schijnt af te hangen van erfelijke tendensen, eerder dan van omgevingsomstandigheden. Beiden in de vlucht en al rustend is de pruimkop een voortreffelijke vogel die de aandacht verdient van alle serieuze vogelliefhebbers. Jonge vogels gelijken allen op de pop en een volwassen bevedering krijgen ze nadat ze de tweede rui doorstaan hebben, dit gebeurt rond het tweede jaar. Sommige jonge mannelijke dieren beginnen een tikkeltje van hun vol-

wassen bevedering te vertonen vóór ze 18 maanden oud zijn maar dit is niet gewoon. De verandering van jonge naar volwassen bevedering van een pruimkopman is opvallend, veel minder bij de pop. Onvolwassen vogels hebben een dof groene bevedering over bijna het hele lichaam, uitgezonderd de lichte purperkleur op het hoofd, de geelachtige ring rond de nek en het dof blauw in de staartveren. Als ze volwassenheid bereiken, verliezen de mannen de dof jeugdveren en krijgen ze de briljant gekleurde pruimkleurige kopveren die tevens nog door een licht rose waas overtrokken wordt. De gele ne-

Pruimkop parakieten

use!

De

**Jaloerse pruimkoppen zijn niet
geschikt voor gemeenschappelijke kweek**

kring van onvolwassenheid gaat over in zwart, met een rose binnenband en een andere aquamarine band in de nek. De borst en onderbuik worden citroengroen en de rug en vleugels worden emeraldgroen. Volwassen mannen hebben een rode band aan de lagere en middelste vleugelbogen met op de punt een zachte turquoise gloed. De ondervleugels van man en pop zijn lichtblauw. Er bestaat een duidelijk verschil tussen de pruimkopparkiet en de rozekopparkiet (*Psittacula roseata*). Alhoewel hun hoofdkleur groen is zijn de vleugelvlekken rood bij de poppen en roodachtig bruin bij de mannen. De kleur van de kop bij de rozekopparkietman is eveneens verschillend tegenover de pruimkop. De rose kleur bedekt meer het masker en de aquamarine boord in de nek is afwezig. In de meeste gevallen is hun kleur volkomen gelijk. De centrale staartveren zijn helder turquoise met een witte punt bij de man en geel bij de pop. De middelste staartveren zijn zeer lang en glanzend. De volledige lichaamslengte bedraagt 30 tot 35 cm, waarvan de staartveren meer dan de helft van de

totale lengte in beslag nemen. De laterale staartveren zijn korter en geel met een klein tikkeltje rood op de snede. Volwassen poppen missen de zwarte nekkring en hebben daarvoor in de plaats een brede gele band en gele pluimen rond hals en nek. De poten van beide sexen is rose en de tenen zijn beige. De bovensnavel van de man is goudgeel en de onderste zwart. De poppen hebben dezelfde snavelkleur doch missen de gouden glans, hebben een meer beige bovensnavel. De tong is bij beiden rose. Ze kunnen individueel in kleur verschillen. Bijvoorbeeld ik bezit een pop met een rode band op het voorhoofd en 2 of 3 rose gekleurde veertjes op de linkerkaak. Toen deze voor het eerst verschenen, verwachtte ik dat het een man zou worden maar toen de tijd verstreek, bleek dat ik verkeerd was. De meerderheid van volwassen poppen hebben lichtblauw purperen koppen en missen elk spoor van de diep purper of rose kleur. Mannen hebben gele irissen en de poppen witte, de pupillen zijn zwart. De iris is bij beiden omgeven door een donkergrijze ring, die verzinkt in

de pupil doorheen de iris in de binnenhoek van het oog. Wanneer de vogels opgewonden zijn, vertonen zij uitzonderlijke pupil-uitzettingen. Als ze uitdagend roepen of geluiden maken om hun partners te bekoren in het kweekseizoen, kunnen deze pupillen met een grote snelheid uitzetten. Pruimkopparkieten bezitten geen naakte oogring, doch hebben een donkergrijs pigment aan de buitenste oogleden. Dat heeft als effect alsof de ogen opgemaakt zijn en geeft ze een schitterende aanblik.

**Tekst: Risa Teites.
Foto's: C.Scholtz.**

VOLKUNSTSTOF KWEKKOOIEN

Bij onze bekende kwekkooien in bouwpakket hebben wij ook een volledig kwekkooien assortiment vervaardigd uit hoogwaardige kunststof

- voorfronten zijn in verchroomde uitvoering
- naast ons uitgebreid standaardprogramma kunnen wij ook speciale maten en modellen leveren
- ook trainingskooien en ziekenkooien
- vraag onze gratis folder aan voor uitgebreide informatie.
- van 26 september 1992 t/m 6 maart 1993 ook zaterdag open van 08.30 - 12.30 uur.

Fauna metaalwaren b.v.
Hoofdstraat 138a, Postbus 146, 5170 AC Kaatsheuvel
Telefoon 04167 - 7 41 14

De veelkleurenpapegaaiamadine, **Erythrura coloria**, behoort tot de familie der prachtvinken, Estrildidae, en met nog een aantal soorten vormen ze de 'Zuidzee papegaaiamadinen'. Ze zijn 10 cm lang,

COLORIA'S

wegen ongeveer 15 gram en zijn daarmee de kleinsten van de papegaaiamadinen.

Tekst en foto's Horst Blefeld. Vertaling en bewerking: Cees van Berkel.

Man en popje zijn in hun uiterlijke verschijningsvorm gelijk van tekening zij het dat de kleuren bij het popje duidelijk minder sprekend en ook minder omvangrijk zijn. Bij de mannetjes is het voorhoofd diepblauw, doorelopend tot achter het oog naar de inplant van de ondersnavel. Oorstreek diep rood uitlopend om het blauw. De kin en keel zijn groen, achterkop, nek en rug groen tot donkergroen. Vleugels groen, stuit en bovenstaartdekveren rood. Borst groen, buik en anaalstreek dof groen. De twee middelste wat langere staartpennen zijn rood. Ogen donker, snavel zwart, poten donker hoornkleurig.

Jonge vogels zijn matter van kleuren en missen het blauw en rood aan de kop. Hun snavel is oranjeachtig en aan weerszijden van de snavelhoeken bevinden zich felkleurige dus opvallende papillen. De bovensnavel wordt nadat de jongen zijn uitgevlogen, redelijk snel zwart en bij de ondersnavel duurt dat wat langer.

De veelkleurenpapegaaiamadinen komen voor op het eiland Mindanao, op de Philippijnen en ze zijn pas omstreeks 1960 ontdekt. Hun biotoop wordt gevormd door open plekken in en de randen van bossen op de hellingen van de berg Katanglad in Cen-

traal Mindanao, waar ze op hoogten van 1400 tot 1600 meter vrij talrijk zijn waargenomen. Zoals bijna overal op de Philippijnen wordt ook in het vorengenoemde gebied veel roofofbouw gepleegd en dat gaat ten koste van onder anderen deze fraai gekleurde vogeltjes. De laatste bossen worden gerooid of platgebrand waardoor deze papegaaiamadine, welke een sterk begrensd verspreidingsgebied had, wel eens zou kunnen uitsterven.

Hun voedsel bestaat voor een groot deel uit zaden van grassen die ze ofwel van de grond ofwel uit de halm oppikken. Ook andere plantenzaden alsook insecten behoren tot hun dagelijkse menu. Insecten vooral tijdens de periode dat er jongen zijn, waarmee ze de eerste levensdagen uitsluitend worden gevoerd. Over hun levenswijze in de natuur is weinig bekend.

De geschiedenis van het houden en kweken van deze kleurrijke vogeltjes vangt aan in december 1964 als er enkele exemplaren in handen komen van Dr. R. Burkard in Zurich. De vogeltjes werden geleidelijk aan gewend aan gierst, zowel de enkele zaden als in de aren; trosgierst dus. Als dierlijk voedsel werden er meelwormen en

mierenpoppen verstrekt. Het eerste artikel over de ervaringen met deze vogels schreef Dr. Burkard in Die Gefiederte Welt van februari 1965 en in 1966 verscheen in dat blad een artikel van zijn hand over de geslaagde kweek van al weer de tweede generatie. Hij schrijft ook toen al over de zeldzaamheid van deze vogelsoort en de noodzaak om met de in Europa aanwezige exemplaren serieus te blijven kweken. Thans zijn deze vogeltjes bij relatief weinig vogelliefhebbers aanwezig. Ofschoon ze erg vertrouwd en rustig zijn, niet zo onstuimig als alle andere papegaaiamadinen, ook betrouwbaar broeden en hun jongen goed grootbrengen, zijn ze intussen toch bijna uit onze volières verdwenen. Een belangrijke oorzaak hiervan is het feit dat ze op een zeer materialistische manier zijn geëxploiteerd, gewoon omdat hun zeldzaamheid werd omgeslagen in een hoge prijs. Per broedsel werden er gemiddeld 2 tot 3 soms 4 eieren gelegd en daaruit werden meestal 2 tot 3 jongen grootgebracht. Broedsel na broedsel werd toegelaten zonder de vogels en met name de popjes een voldoende rustpauze te gunnen. Het gevolg hiervan was dat ze de reputatie verkregen slechts twee jaar vruchtbaar te zijn en ook dat ze een kort leven waren beschoren.

7 dagen oud

14 dagen oud

392

Dat het allemaal anders kan heb ik ervaren bij H. Helmer in Bad Salzungen. Na vele jaren prachtvinken te hebben gehouden en gekweekt, bewam hij in 1986 enkele veelkleuren-papegaaiamadinen, ook wel 'colaria's' genoemd en enkele Peales papegaaiamadinen. Hij bewam die eerste vogels van W. Prüssner uit Osnabrück die er in was geslaagd om vele zeldzame kweekresultaten te behalen. Inmiddels zijn er bij Helmer veel en vooral gezonde en krachtig gekleurde vogels groot gekomen. Na een drietal broedsels krijgen de kweekparen, uiteraard naast dagelijks een gezonde voeding, een rustperiode van 6 tot 8 maanden, welke ze doorbrengen in een grote binnenvolière. Daarin krijgen de vogels een goed mengsel zaden, groen waaronder vooral cichorei, dagelijks vers en fris bad- en drinkwater en vogelgrit. Ook wordt er kiemvoer verstrekt, zoals gekweekte Katjang idjoe, trosgierst en halfrijpe tarwe. Bij aanvang van de broedperiode geeft Helmer een kiemmengeling van exotenzaden. De oudervogels worden daar broedlustig van. Tijdens het echte broeden wordt het kiemvoer weggeleten. Ongeveer 2 dagen voor de jongen uitkomen wordt het weer op de voedertafel geplaatst. Daardoor wordt voorkomen dat de oudervogels vroegtijdig weer te fel worden en de jongen die in het nest liggen niet meer zullen voeren en ze zelfs uit het nest zullen werpen. Zodra na 13-14 dagen de eieren uitkomen worden ook jonge meelwormen en een fijn insectenbevattend opfokvoer, een universeelvoer, verstrekt.

De eerste 5 dagen zijn de jongen volledig naakt, geen enkel donsveertje is aanwezig. Pas na die 5 dagen begint de vorming van de veren zichtbaar te worden en dan gaan ook zo langzamerhand de ogen open. Op een leeftijd van ongeveer twee weken zien ze er met hun niet voltooide vleugel- en staartpennen uit als kleine egeltjes. Op de snavelhoeken bevinden zich opvallende papillen, de snavels zijn geelachtig oranje. Zijn de jongen zo'n 18 dagen oud, dan worden het vogel-

osel

De

COLORIA'S

tjes met echte veren. Ze zijn ongeveer 3 weken oud als ze het nest verlaten. Als dat niet zo zou zijn zet Heimer ze als het ware voor de deur. Het nestkastje wordt uit de volière verwijderd om te voorkomen dat het popje weer gelijk aan een nieuw broedsel zou beginnen waarbij het dan kan gebeuren dat de jongen uit het vorige broedsel weer terug in het nest komen en de eieren bevullen of beschadigen. Bovendien, zonder nestkastje in de volière, concentreren de oudervogels zich helemaal op de jongen. Enkele dagen na het uitvliegen beginnen die jongen zelf al wat zaadjes op te nemen en ongeveer 3

weken later zijn ze volledig zelfstandig. Dan is ook het moment aangebroken om de nestkast weer terug in de volière te brengen. In de meeste gevallen verloopt de tweede broed dan net zo gladjes als de eerste. Na het derde broedsel gaan de oudervogels de grote gezelschapsvolière in; ze ondergaan de ruiperiode en langzaam komen ze later weer in broedconditie.

De jongen worden in eerste instantie gehuisvest in kleine vluchtjes van 150 cm lang, 60 cm diep en 80 cm hoog. Samen met nog enkele andere vogels leren ze in gezelschap te leven en zich te ontwikkelen. De jeugdruimte begint bij 2 maanden en is met 3 tot 4

maanden voltooid waarna de jongen ook naar de grote volière verhuizen. Op een leeftijd van 5 tot 6 maanden schijnen deze papegaaiamadinen al vruchtbaar te zijn maar het is verstandig om ze pas in te zetten als ze minimaal 1 jaar oud zijn. Hierdoor wordt ook legnood voorkomen. Heimer doet alles wat denkbaar is voor zijn vogels en hij verontschuldigd zich zelf omdat hij ze alleen maar in een kelder ruimte kan houden. Alle kooien en volières worden met daglichtlampen verlicht en omdat de vogels direct zonlicht ontberen geeft hij ze wekelijks een multivitaminepreparaat dat 'Tricrescovit' heet en twee maal per week 'Lipovit' dat vitamine A, D3 en E

bevat. Een preventieve kuur tegen leveraandoeningen wordt in voorjaar en herfst gegeven met 'Aminin', een oplossing van aminozuren met o.a. glucose en een vitamine B complex.

Het vorenstaande moge een bewijs zijn dat er op een verantwoorde manier met deze wondermooie en vertrouwelijke vogeltjes is te kweken. Juist omdat we te maken hebben met soorten die zich in de natuur moeilijk en nauwelijks kunnen handhaven, is het een groot goed dat we als vogelliefhebbers in staat zijn om deze vogels tot voortplanting te brengen en ze zo te behouden. Is dat feitelijk geen eervolle opdracht?

21 dagen oud.

use!

De /

Geslaagde kweek met de grijze boomekster

(*Dendrocitta formosae*)

Tekst: P.Voets
Foto: J.Blasman/H.van Os.

Inleiding

Over het geslacht der boomeksters is in de literatuur weinig te vinden. In 'Onze Vogels' van 1981 is op bladzijde 148 iets over deze vogels geschreven. De daarbij afgebeelde vogel betreft echter de Zuidelijke boomekster *Dendrocitta leucogastra*. De auteur van "Crowx of the World" Derek Goodwin, geeft in diens beschrijving van de boomekster de voorkeur te kennen om al deze soorten vanwege hun schijnbaar nauwe verwantschap tot het geslacht *Chrysirina* te rekenen. Andere auteurs houden het echter op de benaming *Dendrocitta*, hetgeen letterlijk vertaald boomekster betekent. Voorzover ik heb kunnen nagaan, zijn de volgende soorten boomeksters bekend van het geslacht *Dendrocitta*, met daarnaast nog een aantal ondersoorten.

Soort - ondersoort - herkomst

1. *Dendrocitta formosae formosae*, Grijze boomekster of Himalaya boomekster, Taiwan
D.f. *occidentalis*, westen van de Himalaya
D.f. *himalayensis*, oosten van de Himalaya, Burma en het noorden van Laos
D.f. *sarkari*, Oost India
D.f. *assimilis*, Zuid Burma, Thailand en de Andaman eilanden
D.f. *sapiens*, West China
D.f. *sinica*, Oost- en Zuid China, Noord Vietnam
D.f. *insulae*, Hainan eilanden.
2. *Dendrocitta vagabunda*, Zwerf- of Indiase boomekster, India, Burma en Indo China.
3. *Dendrocitta occipitalis*, Maleisische boomekster: Sumatra, Borneo.
4. *Dendrocitta leucogastra*, Zuidelijke boomekster: Zuid India
5. *Dendrocitta frontalis*, Zwartgezicht boomekster: Noord Vietnam en de Himalaya.
6. *Dendrocitta bayleyi*, Andaman boomekster, Andaman eilanden

Beschrijving van de grijze boomekster

De soort waarmee ik gefokt heb is de grijze boomekster. Of mijn vogels behoren tot de ondersoort *D.f. sinica* is niet 100% zeker, maar zoiets vermoed ik wel. Van de importeur vernam ik dat de vogels uit China afkomstig zijn. Zoals de benaming al zegt betreft het een overwegend grijze vogel. Het voorhoofd en de zijanten van de kop zijn zwart. De zwarte kin gaat in de halsstreek over in grijs. De bovenzijde van de kop is lichtgrijs. Hals, borst en buik zijn grijs met een bruinachtige waas. De stuit is grijs. De aarsveren zijn kastanjebruin met een geelachtige waas. Het rugdek is bruingrijs. De vleugels zijn zwart met aan weerszijden een witte vlek. De buitenste staartpennen zijn zwart terwijl het onderste gedeelte van de middelste staartpennen grijs is. Zoals met alle eksterachtigen is de staart naar verhouding lang. De snavel en de poten zijn zwart. De iris is roodbruin. De lengte van de vogel bedraagt circa 43 cm. In tegenstelling tot de andere eksterachtigen is de snavel vrij kort, doch uiterst krachtig, zoals ik aan den lijve heb ondervonden. Het voelt ongeveer hetzelfde aan als wanneer men met een vinger tussen een tang zit. De geslachten

zijn vrijwel gelijk. Bij mijn koppel is de man iets groter van postuur, de snavel iets forser en de kleur iets helderder. Doch deze verschillen zijn te klein om als geslachtsonderscheid aan te merken.

In juni 1984 werden de vogels in België gekocht: ze waren nog zo jong dat ze nog om voedsel bedelden. Volgens de verkoper waren het vogels die in China uit het nest waren gehaald, met de hand waren grootgebracht en vervolgens geëxporteerd. Mooi zagen ze er niet uit, maar toch schaften mijn vriend en ik ieder een paar aan. We waren zeer benieuwd hoe ze er na de rui uit zouden zien. Wij hadden deze vogels nog niet eerder gezien. Bij de aankoop zochten wij twee vogels uit met de breedste en twee met de smalste schedel, in de hoop dat het koppels zouden zijn.

Huisvesting, de voeding en het algehele broedproces

Ik bracht mijn paar onder in een binnenvolière van 2,50 m lang x 0,70 m breed x 1,80 m hoog, zonder beplanting. Ik hing er een nestblok in op van 25 x 25 x 20 cm diep met daaromheen takken, zodat het nest aan het oog onttrokken was. De vogels konden goed met elkaar overweg. In de zomer van 1986 werd er een nest gebouwd. Er werden negen eieren gelegd, die door beide vogels samen werden bebroed. U begrijpt het natuurlijk al: het betrof twee vrouwelijke exemplaren. De grijze boomeksters bij mijn vriend bleken ondertussen zo slecht met elkaar overweg te kunnen, dat hij ze apart had moeten zetten om te voorkomen dat ze elkaar zouden afmaken. We kwamen tot de conclusie dat zijn vogels wel eens twee mannen konden zijn. In de herfst toen ze in de rui waren, hebben we ze geruild. In de ruitijd zijn de mannen in het algemeen minder agressief, waardoor het risico dat een nieuwe partner onmiddellijk wordt vermoord, minder groot is.

In het voorjaar van 1987 bleek, dat we nu twee echte koppels bij elkaar hadden zitten. Wanneer de vogels naast elkaar zaten, vertoonde de man een baltsgedrag. Hij richtte zich hoog op de poten en liet een luid kwekken horen, dat door de vrouw werd beantwoord. Ze waren erg luidruchtig. Mijn koppel bouwde een nest maar ik zag geen eieren, het koppel

bij mijn vriend, dat in een voormalig duivenhok van 3 x 2 x 2,50 m was ondergebracht, bouwde ook een nest, hoewel ik de behuizing nogal donker vond. Het was een dicht hok met een raam waarin nooit zonlicht binnenviel. De vogels zaten er in ieder geval wel rustig, hetgeen een voordeel was omdat ze na de rui aanmerkelijk schuwer waren geworden. Er werden eieren gelegd en na een broedtijd van 16 à 17 dagen waren er jongen. Om het nest niet te verstoren werd geen nestcontrole uitgevoerd. De pop kwam niet van het nest en de man zorgde voor voedselaanvoer. Aan het gedrag van de man was ook te zien dat er jongen waren, want zijn keel was enigszins opgezet door het voedsel wat hij daar bewaarde.

Als voedsel werden jonge muizen, meelwormen, maden en verse peulen verstrekt. Vooral de peulen werden graag gegeten. Het geluid van de jongen was duidelijk hoorbaar als ze gevoerd werden. Op de zevende dag was de pop van het nest af en lagen er bij de waterbak twee goed gegroeide jongen met de koppen eraf. Dat was dus in 1987. In 1988 bouwde mijn koppel weer een nest, doch de eieren die nu gelegd werden, waren alle onbevrukt. Bij mijn vriend ging het weer net eender als dat jaar daarvoor. Wel jonge vogels, maar na een week vermoord door de ouders. In 1989 herhaalde zich dezelfde geschiedenis, doch in dat jaar stierf mijn man grijze boomekster en bij mijn vriend ging de pop dood. We besloten de twee overgebleven vogels bij elkaar te zetten. Ze verdroegen elkaar goed en in 1990 was er een nest bevruchte eieren. Na 14 dagen broeden was het nest echter leeg. Waarschijnlijk hadden ze de eieren opgegeten. Ik acht het mogelijk dat deze hele gang van zaken aan verveling was te wijten. In 1991 besloot ik ze daarom naar een andere volière over te brengen. Dit was een binnenvolière met dezelfde afmetingen als eerder beschreven, met daaraan een open volière van 6 m lang x 1,30 m breed x 2 m hoog. De buitenvolière was beplant met vlierstruiken, een perzikboom, frambozen en brandnetels. De bodem bestond uit gewoon zand. In het voorjaar heb ik de buitenvolière van een kruiwagen paardemest voorzien, zodat de vogels wal te wroeten zouden hebben. Omstreeks

half april, toen de struiken bladeren hadden, kregen de vogels de beschikking over de buitenvolière. Tevoren werden er twee nestkasten opgehangen, een in de buitenvolière met daarboven een plastic golfplaat om inregenen te voorkomen en een in de binnenvolière. In de nestkasten werden fijne berketakken aangebracht zodanig dat een ronde nestvorm ontstond die de ruwbouw voor het nest vormde. Het binnengedeelte voorzag ik van wortels van kweekgras en hooi. Eind april werd het bin-

nennest eruit gesloopt maar de ruwbouw van de berketakken werd ongemoeid gelaten. Dit gebeurde zowel in de binnen- als in de buitenvolière. Begin mei werd aanvankelijk met grof nestmateriaal zoals berketakken rond gevlogen. Later sleepte de pop ook met fijner nestmateriaal. Er werd genesteld in de binnenvolière, waarbij het nest hoofdzakelijk bestond uit berketakken, kweekgras en nog wat fijner gras. Op 11 mei lagen er vier eieren in het nest. De eieren zijn crèmekleurig met roodbruine vlekken,

vooral aan de stompe zijde zitten veel vlekken. Toen de pop zat te broeden heb ik de man in de buitenvolière geplaatst om hem niet de kans te geven de eieren op te eten. De vogels konden elkaar door het gaas wel zien en ook voeren. Op 29 mei was de pop van het nest wat leeg bleek te zijn. Dode, pas uitgekomen jongen, lagen in de waterbak: dat was een grote teleurstelling. De man werd weer bij de pop gelaten en beide kregen opnieuw de beschikking over de binnen- en buitenvolière. Op 9 juni was er een tweede legsel in het oude nest in de binnenvolière. De man werd weer in de buitenvolière geplaatst en de pop zat rustig te broeden. Op 20 juni heb ik de vier eieren uit het nest gehaald en in het nest van een zwerfekster *Dendrocitta vagabunda* gelegd, die toevallig op drie onbevuchte eieren zat te broeden. Zelf had de zwerfeksterpop op 2 juni haar eerste ei gelegd. Ze moest dus bijna een week langer broeden dan normaal voordat de jonge boomeksters zouden uitkomen. Het was dus een groot risico of zij wel zo lang zou blijven zitten. Maar ik had geen andere keuze en moest het er wel op wagen. De man voerde de pop zo trouw op het nest, dat deze bijna nooit van het nest afkwam; dit was mijn geluk. Op 26 juni lagen er

drie jonge grijze boomeksters in het nest. Een paar dagen daarvoor waren reeds mierepoppen en gekookte vleesmaden uit de diepvries verstrekt zodat de vogels wanneer er jongen geboren zouden worden, deze onmiddellijk tot hun beschikking zouden hebben. Van de mierepoppen werd weinig gebruik gemaakt. De maden en jonge muizen werden echter graag gegeten. Op 3 juli heb ik twee jongen geringd met een 6 mm ring die van tevoren zwart was gemaakt. Wanneer er jongen zijn, zijn de ouders agressiever dan anders. Dit was vooral te merken bij het ringen. Omdat ik toen in de kooi moest zijn om de nestbak eruit te halen. Wanneer de jongen tijdens het ringen ook nog krijsen worden de ouders alleen maar nerveuzer. Er lag een onbevucht ei in het nest; dit heb ik verwijderd. Een derde jong was op dat moment nog te klein om te ringen, dat heb ik op 5 juli geringd. Naarmate de jongen groter werden kregen zij ook grotere muizen te eten. Ook werden er steeds volop maden gevoerd, aangevuld met wat meelwormen, sprinkhanen, krekels en rose rupsen. Op 9 juli hing het kleinste jong dood in de takken bij het nest. Ik heb de indruk, dat dit tijdens het voeren uit het nest is geraakt en dat ik er te laat bij

ben geweest. Op 11 juli zijn de overige twee jonge grijze boomeksters uitgevlogen. Toen dreigde het plotseling verkeerd af te lopen, omdat de pleegouders de jongen niet meer voldoende voerden; ze bedielden steeds om voedsel. Ik besloot wat meer meelwormen te verstrekken. Tot mijn grote opluchting begonnen ze de jongen weer te voeren. Ik heb vervolgens dus grotere hoeveelheden meelwormen verstrekt. Het een en ander is vermoedelijk te wijten aan te weinig afwisseling in de voeding. Later voerden ze even goed ook weer muizen aangevuld met eendagskuijken en alles verliep weer voorspoedig. Om te voorkomen dat de pleegouders de jongen zouden verstoten en mogelijk vermoorden, werden ze in een aangrenzende volière geplaatst op 15 augustus. In het begin voerde de man de jongen door het gaas, maar ze aten al goed zelf vooral maden, meelwormen en kleine muizen. Later begonnen ze ook universeelvoerkorrels en kuijken te eten. De jeugdruï is zonder problemen verlopen en ze zien er momenteel goed uit. Ik heb er één ingezonden op de Clubshow te Maarn en later nog één op de bondstentoonstelling, Vogel '92, te Breda. ■

LIEMPSE VOGELHANDEL

Steegstr. 1 Liempde
Tel: 04113 - 2142 Fax: 04113 - 2581

Wij kopen regelmatig diverse vogels, o.a. Kanaries
Postuur kanaries
Kl. kanaries
Tropische vogels
Diverse soorten parkieten
Papegaaien
Kakatoes

Uitsluitend op Tel. afspraak na 6 uur.

Voor een verantwoorde vogelliefhebberij

Vogelshop Keesmaat

IMPORT EXPORT
Vierlingstr. 6a, 3364 AS Sliedrecht Tel. 01840-16650 - Fax 01840-20702
Steeds voorradig grote collectie tropische vogels en parkieten
Openingstijden: 's maandags gesloten, dinsdag tot vrijdag 12-17.30 uur,
zaterdags 9-17 uur. Donderdag koopavond tot 21.00 uur

41^E
COM-WERELDTENTONSTELLING
CONFEDERATION
ORNITHOLOGIQUE
MONDIAL

Een unieke show van duizenden vogels in honderden soorten.

De grootste ter wereld.

22 januari 1993 - 11.00-18.00 uur

23 januari - 31 januari 1993
dagelijks van 10.00-18.00 uur
in HET TURFSCHIP te BREDA

Entree volwassenen f10,-
Kinderen en bejaarden f5,-
Catalogus f17,50

Prunella modularis, Heggemus (HM)

Heggemus

Tekst: Prof. Ant. Stolk Foto's: Petr. Podpera

Men kan niet zeggen dat de zang van de vijftien centimeter lange heggemus (ook wel hofzanger of bastaardnachtegaal genoemd) bijzonder luid of mooi is, maar het is wel een volhouder en hij zingt werkelijk het hele jaar door. De zang van *Prunella modularis* is een hoog liedje dat zowel overdag als in de nacht is te horen. Uiteraard is deze het krachtigst en wordt hij het meest gehoord in de broedtijd als de vogel opgewonden is bij de hofmakerij of een mannelijke rivaal ontmoet. Slapen doet hij blijkbaar licht, want zelfs in de nacht wordt de geringste rustverstoring met zang beantwoord. Zo kan men hem in de struiken horen zingen, vooral als men met de zaklantaarn op hem schijnt. Opmerkelijk is dat ook onverwachte wind- of regenvlagen met gezang worden beantwoord. De heggemus begint al in december met de hofmakerij, ofschoon het broedseizoen niet bepaald vroeg in het voorjaar valt. Toch laat hij dan zijn liedje horen op een tijd waarin de meeste vogels stiller zijn dan normaal. De lokroep is een fijn piepend geluid, dat voor de kenner heel karakteristiek is.

De mannetjes maken vaak leeuwerikachtige baltsvluchten of zitten op stenen of in struiken te zingen. Ze nemen overigens geen deel aan de nestbouw of het broeden. Het bij voorkeur in een meidoornhaag gebouwde, diepkomvormige nest wordt door het vrouwtje uit grashalmen, mos, takjes en bladeren in een struik (soms in een rotsspleet) gebouwd. Soms worden er wat veren als bekleding in verwerkt, maar dat zijn er bij onze inheemse heggemus zelden veel. Het komt ook wel voor dat van een oud zwaluw- of merelnest gebruik wordt gemaakt. Gewoonlijk bevindt het nest zich niet al te hoog boven de grond (tot hoogstens twee meter). In het nest worden de drie tot zes (gemiddeld vijf donkerblauwe tot groenachtig blauwe eieren gedeponeerd. Door het vrouwtje wordt ongeveer twaalf tot dertien dagen intensief gebroed, waarbij ze het nest eigenlijk alleen om te eten verlaat. Bij andere soorten blijkt de man wel met de nestbouw en het broeden behulpzaam te zijn. Het voeren wordt door beide ouders ter hand genomen. Na ongeveer twaalf dagen vliegen de jongen uit. Soms verlaten de jongen van de alpenheggemus *Prunella collaris* het nest al voordat ze kunnen vliegen. Twee of soms zelfs drie broedsels per jaar, althans bij de gewone heggemus. Tijdens de zomermaanden wordt door alle soorten van

insekten geleefd (vlinders, vliegen en kevers bijvoorbeeld), alsmede van spinnen. In de winter leven ze vrijwel uitsluitend van bessen en zaden, die zelfs uit dierlijke uitwerpselen worden gepikt. Ze hebben een vinkachtige krop en spiermaag en slikken gruis en zand in om op die manier te helpen om de zaden behoorlijk stuk te krijgen. Heggemussen blijken eigenlijk niemand schade te berokkenen. Door het eten van genoemde voedseldieren wordt de mens alleen maar een dienst bewezen bij de land- en tuinbouw. Het zijn onopvallende vogels die gebruik maken van de dekking en bij voorkeur in vrijwel ontoegankelijke gebieden leven. Ze lijken met hun twaalf soorten nogal op mussen (vandaar uiteraard de naam!), maar toch vormen ze een eigen familie met één geslacht. Als verschilpunt met de mussen moet de goedontwikkelde tiende handpen worden genoemd, alsmede de fijngepunte snavel. Door de meeste deskundigen worden ze tegenwoordig als verwanten van de lijster beschouwd. In Europa komen twee soorten voor. Hiervan is de gewone heggemus een vrij opvallende vogel die herkenbaar is aan de grijze kop, hals en borst en de donkerbruine vleugels. De haastig rinkelende zang doet wel wat denken aan de winterkoning *Troglodytes troglodytes*. De alpenheggemus is de tweede Europese soort; wat groter

Prunella atrogularis, Zwartkeel heggemus (PP)

en vogelmuur. Tot voortplanting te brengen in een goedbeplante voliére. Grootbrengen van de jongen met kleine meelwormen en mierenpoppen. De alpenheggemus verlangt een rotspartij (althans wat stenen) in zijn voliére. Universeelvoer met bessen, meelwormen, zaden en vogelmuur. Signalement van de gewone heggemus: Grijze keel, krop en halszijden. Onderdelen aan de zijkanten bruin en donkergestreept. Bruingrijze en donkergeklepte bovenkop en hals. Roodbruine rug met zwarte lengtestrepen. Bruine bovenstaartdekveren en stuit. Lichte veerpunten aan de grote vleugeldekken. Roodachtig gele ogen. Roodbruine poten. Bruine snavel. Geen uitwendige geslachtskenmerken. Nauw verwant aan de Japanse heggemus *Prunella rubida*. Signalement van de alpenheggemus: Asgrijze bovendelen. Lichtgrijze onderdelen. Roestbruine borst en flanken, terwijl de veerzomen witachtig zijn. Donkergeklepte witte keel. Dunne zwarte streep als begrenzing van de krop. Zwartbruine lengtestrepen op de rug. Witgepunte donkerbruine staartveren. Zwarte snavel met gele wortel. Bruine ogen. Roodbruine poten. Ook hier geen uitwendige geslachtskenmerken.

Prunella himalayana, Himalaya heggemus (PP)

seel

De /

en levendiger gekleurd dan de gewone heggemus, met opvallende witgezoomde, kastanjebruine veren op de flanken en een zwartgeklepte witachtige bief. Door heel Europa en Azië wordt de groep aangetroffen. De gewone heggemus komt in heel Europa voor behalve op sommige plaatsen in het hoge noorden en in het zuiden. Het is een vrij algemene broedvogel in Nederland en België. Er zijn verschillende ondersoorten bekend, die elk in een bepaald gebied voorkomen. De alpenheggemus wordt op rotsachtige berghellingen aangetroffen, van Japan tot Spanje en zuidelijk tot in Noord Afrika. In België komt hij als dwaalgast voor. Bij de alpenheggemus valt de broedtijd van eind mei tot juli. Het nest wordt in scheuren, gaten en spieten aangelegd van worteltjes, halmen en mos. De zang lijkt op die van de veldleeuwrik. Het blijkt een echte stand- of zwervvogel te zijn, die de winter in de dalen doorbrengt. Typerend voor de groep is bergachtig gebied, vaak tussen sneeuw- en boomgrens. De bergheggemus in de Himalaya blijkt ruim vijfduizend meter boven het zeeniveau te broeden, terwijl een ondersoort van de alpenheggemus het nog wat hoger doet en wel tot op 5500 meter. Dit neemt overigens niet weg dat door de meeste soorten vrij laag wordt gebroed, in de struikachtige vegetatie. Sommige soorten zijn zo gehard dat ze de winter op grote hoogte doorbrengen, maar andere migreren daarvoor naar lager gelegen gebieden: een verticale trek bijgevoel, de rest komt in bossen voor. De gewone heggemus wordt in tal van woongebieden aangetroffen, waarbij vooral struiken, kreupelhout, hekken en tuinen favoriet zijn. Heggemussen blijven in de ondergroei vlak boven de grond. Men kan niet anders zeggen dan dat ze zich bescheiden en rustig gedragen. Bij gevaar gaan ze met een lage golvende vlucht naar een schuilplaats. Op de grond bewegen ze zich met rustige sprongetjes voort of met een schuifelende gang, waar-

bij het lichaam vrijwel horizontaal komt te staan. Vaak trekken ze op een typische wijze met de vleugels. Dit wordt overigens het meest tijdens de balts gedaan en dit moet ongetwijfeld betekenis voor de communicatie hebben. De meeste heggemussen blijken graag in groepjes te leven. De gewone heggemus leeft echter gewoonlijk solitair en vormt alleen kleine groepjes bij het voedselzoeken. Ook bij een bepaald baltsritueel, waarbij met de vleugels wordt gefladderd. Trekken wordt door de heggemussen weinig gedaan, voornamelijk alleen (zoals reeds vermeld) van hoger naar lager gelegen gebied en uit het hoge noorden naar het zuiden. Afgedwaalde siberische heggemussen hebben wel eens Alaska bereikt en alpenheggemussen kwamen tot in de Faeroer. Nog enige soorten: allereerst de roodborstheggemus **Prunella**

la strophias die ook in de Himalaya, op een hoogte van 2500 tot 4500 meter broedt en in de winter naar de dalen trekt. Verder de vijftien centimeter lange bergheggemus **Prunella montanella** die een echte trekvogel blijkt te zijn en vooral in China de winter doorbrengt. De bergheggemus **Prunella montanella** komt door twee afgedwaalde exemplaren die in het voorjaar op Saint Lawrence en Nuniwak (twee eilanden ten westen van Alaska) verzameld werden, op de Amerikaanse vogellijst voor. Deze soort broedt normaal van de Oeral tot het Tsjoekotstki schiereiland in de langs de toendrastromen gelegen wilgenvegetatie. In de winter komt hij in Korea, Noord China en Midden Sibirië voor. Menu: insektenetersmengsel met enige meelwormen. In de winter onkruidzaden, hennep en maanzaad. Voorgekiemde zaden, stukjes appel

Prunella montanella, Bergheggemus (PP)

Goudbuikje

4 eitjes

4 jongen

18 dagen oud

ose/

De/

We kennen van het goudbuikje, **Amandava subflava**, slechts 2 ondersoorten. **A.s.subflava** komt voor van Senegal tot Ethiopië en Zuidwest Arabië, zuidwaarts tot Oeganda en Kivu. Het is een enorm verspreidingsgebied. Veel kleiner is het gebied van **A.s.clarkei** in Zuid Afrika. Ze leven in vochtige specifieke grasgebieden, in struiken langs oevers van meren en rivieren en aan de randen van dorpen en steden mits er water in hun onmiddellijke omgeving is. Hun voedsel bestaat uit zaden van grassen en insecten dat ze al scharrelend op de grond vergaren en daar ook verorberen. Aan het einde van de regentijd en in het begin van de droge periode gaan ze over tot broeden. Het nest wordt gebouwd op 1-2 m hoogte tussen grasstengels. Met grassen en ander plantaardig materiaal wordt een bolvormig nest gebouwd met een insluipgangetje in de zijkant en van binnen bekleed met veertjes. Het mannetje draagt het materiaal voor het grootste deel aan, het vrouwtje ordent dit en in 2-3 dagen heeft zij de kraamkamer gereed. Als ze reeds door andere kleine tropen of wevers gebouwde en verlaten nesten kunnen innemen doen ze dat. Vooral **A.s.clarkei** is wat dat betreft erg gemakzuchtig. De 4-6 witte eitjes worden plm. 11 dagen door in hoofdzaak het popje bebroedt. De nachten brengt ook het mannetje in het nest door. Na ongeveer 18 dagen vliegen de jongen uit. Per seizoen worden 2-3 broedsels afgewerkt. Na de broedtijd vormen ze samen met andere soorten vrij grote zwermen. Er is duidelijk verschil tussen man en pop. Zij is aanmerkelijk matter van kleur vooral op borst- en

buikstreek en mist de rode wenkbrauwstreep. De jongen zijn nog matter en meer bruiner van kleur dan hun moeder; hun snaveltje is zwart. Met hun 9-10 cm grootte mogen we de goudbuikjes als de kleinste zaadertjes ter wereld beschouwen. Alhoewel.....zaadertjes....., wanneer ze jongen hebben is er wel degelijk behoefte aan dierlijk voer waar ze gedurende de eerste dagen hun jongen uitsluitend mee voeden. Dat is trouwens bij de meeste Afrikaanse soorten het geval met uitzondering van o.a. zilver- en loodbekjes wat meer echte zaadeters zijn. De kweek verliep in een met verschillende heesters, coniferen, gras en riet beplante voliëre van 7 m lang, 2 m breed en 2 m hoog, waarin diverse soorten zoals blauwfazantjes, vuurvinkjes, eksterjes, tijgervinken, granaat- en melbastrilden zijn ondergebracht. De goudbuikjes nemen bij voorkeur een kanariënestkastje in gebruik waarin ze van cocosvezel en uitgeplozen touw etc. een nest bouwden van binnen bekleed met dierlijk haar en veertjes. Ook bouwen ze wel vrije nesten in struiken of coniferen, welke dan over het algemeen licht geconstrueerd zijn. Eind mei hadden ze 4 eitjes welke afwisselend door man en pop werden bebroed. In die tijd en ook wanneer er jongen zijn, verdedigen ze fel hun gebiedje, hoe klein ze ook zijn. Toen de jongen 11 dagen oud waren zijn ze geringd (2 mm). Als ze na plm. 3 weken uitvliegen zoeken ze de eerste 14 dagen toch tegen de avond het nestje weer op om daar gezamenlijk de nacht in door te brengen. Dit in tegenstelling tot de blauwfazantjes die de nachten in de stru-

ken doorbrengen. Tijdens de broedtijd wordt een uitgebreid menu aan de prachtvinken verstrekt. Naast het gebruikelijke mengsel zaden voor kleine tropen, bestaat het uit gekiemde zaden vermengd met ei-en univeseeivoer en veel insecten zoals larven, spinnetjes, torren etc. Deze insecten worden dagelijks vers met een schepnet gevangen. De oogst wordt dan in een glazen potje gedaan dat met een stukje nylon waarin een gaatje is aangebracht wordt afgedekt. Wanneer die insecten door dat gaatje de pot verlaten worden ze al snel door de vogels gesnapt en dat dit een onontbeerlijk voedsel voor ze is getuige het kweekresultaat. De jonge goudbuikjes hebben een licht roze huid met wat zwart-grijze dons. De verhemeltetekening bestaat uit 5 zwarte puntjes in de bovensnavel, het tongetje heeft 2 zwarte stipjes en een zwarte punt. In de ondersnavel is een halveaanvormige vlek met aan elke kant een klein zwart stipje, witte snavelverdikking en 2 zwarte vlekken bij de boven- en ondersnavel. De jeugdrui begint wanneer ze plm. 10 weken oud zijn en duurt 3-4 weken. Het verdient aanbeveling om de jonge goudbuikjes, zodra ze zelfstandig zijn, dat is ongeveer 14 dagen na het uitvliegen, bij de ouders weg te halen. Dit om twistpartijen en storing van een volgend legsel te voorkomen. Overigens is dit wel afhankelijk van de ruimte waarin ze verblijven. In een ruime voliëre zal dat waarschijnlijk niet zo noodzakelijk zijn.

Tekst: C.E.van Berkel
Foto's: J.Blasman.

Ouderpaar.

BBB - Bijzondere Buulbuuls

Tekst: C.Uit de Vecht
Foto's: C.Scholtz/v.'t Hart

In de tropische gebieden van de zogenaamde oude wereld, van Afrika tot aan de Filipijnen, zijn buulbuuls gewone tuin- en bosvogels die zeer talrijk voorkomen en bijgevolg ook erg bekend zijn. Er zijn nogal wat

soorten, zo'n 120, en waar het hun grootte betreft kun je stellen tussen de 18 en 25 cm. Een ander kenmerk van deze vogels is hun sociaal gedrag maar ook dient te worden opgemerkt dat ze weliswaar in de meeste gevallen luidruchtig zijn maar dat er behoorlijke zangers onder schuilen. Ze hebben een korte nek, korte vleu-

gels en een relatief lange vierkante of licht gevorkte staart. Rondom de snavel, aan de basis daarvan, zijn ze getooid met stijve snorharen. Veel soorten dragen een kuif. Hun voedsel bestaat in het algemeen uit bessen, vruchten en insecten. Het zijn voornamelijk standvogels maar er zijn ook, weliswaar op bescheiden schaal, soorten die als trekvogels kunnen worden beschouwd maar dan gaat het in de meeste gevallen niet om de temperatuur dan wel om het voedsel. Het komt nogal eens voor dat er in een bepaald gebied jarenlang geen buulbuul is te bekennen en dan ineens zijn ze er weer.

Over het algemeen zijn ze niet zo spectaculair van kleuren, vaak wat somber. Een voorbeeld daarvan is de in 7 rassen voorkomende **Baardbuulbuul**, *Criniger pallidus*, zoals die hierbij is afgebeeld. Ze dragen een prominente kuif, de kopzijden zijn grijs en het bovendek is olijftichtig bruin. De veren op de kin tot op de keel zijn relatief lang waardoor er als het ware van enige baardvorming sprake is. De onderzijde is grijs met een gele tot olijftichtige bestreping. De bovensnavel is zwart, de ondersnavel meer loodgrijs. Hun lengte bedraagt 23 cm en ze komen voor in Birma, Thailand, Indochina en Hainan. Ze houden zich bij voorkeur op in de onderlaag van altijd groene bossen en tussen kreupelhout.

Een paartje is samen actief bij de nestbouw betrokken en van plantewortels, stengels, bamboeblad en dode bladeren wordt op een hoogte van ongeveer 1 meter boven de grond, in het dichte struweel, een omvangrijk nest gebouwd waarin de pop 3 tot 4 eieren legt, die zij afwisselend met haar man gedurende 13 dagen bebroed. De jongen worden grootgebracht met voornamelijk insecten, 14 dagen later verlaten ze het nest en weer eens een week of drie verder

zorgen ze helemaal voor zich zelf. Naast insecten nemen ze dan ook diverse bessen en wilde vijgen op.

Een ander lid van de familie Pycnonotidae, is de **Zwartkop buulbuul**, *Pycnonotus astriceps*, welke in 5 rassen voorkomt in Noordoost India, op Bali en Borneo en nog een aantal eilanden. Een bijzondere soort maar daarover straks meer. Man en pop zijn in hun uiterlijke verschijningsvorm gelijk; kop glanzend zwart, bovendeelen olijkleurig en zwartwit gevlekt op de stuit, vleugels olijkleurig met zwarte zomen, staart olijkleurig met zwart en wit. Elke staartveer heeft een witte punt en vóór dat witte uiteinde is er een zwart bandje aanwezig. Bij een uitgespreide staart zie je dan een olijkleurig binnenveld begrenst door een zwarte band die aan de onderkant grenst aan het witte uiteinde. Met het blauwe oog is dat een kenmerk van de soort, kin en keel zijn zwart, borst olijkleurig op buik en onderstaart geler. Dit is de normale verschijningsvorm maar er bestaat nog een fase, namelijk de grijze en dat is dan de bijzonderheid welke ik hier voor al even aantipte. Bij de exemplaren in de grijze fase, is nagenoeg alle olij- en geelkleur verworpen tot

asgrijs. De foto toont u zo'n exemplaar; heel bijzonder, want deskundigen schatten het aantal op slechts 1% van de totale populatie. Het is een speling van de natuur. De soort blijkt gevoelig te zijn voor oxydatie van de bevederingskleur, vogels in de grijze fase hebben een gemis aan carotenoïde.

In de vork van een boomtak bouwen man en pop samen aan het nest en als materiaal gebruiken ze dunne twijgjes en takjes, dood blad en grastengels. De kom wordt van binnen bekleed met zachte grassen. De 2-3 vaalroze eitjes met violetachtige vlekjes, groot gemiddeld 21.1 x 15.9 mm, worden beurtelings door beide oudervogels bebroed en vervolgens brengen ze ook samen de jongen groot met voornamelijk insecten. Als de jonge zwartkoppen na zo'n veertien dagen het nest verlaten zijn ze overwegend bruin van kleur, ook de kopbevedering is dan nog bruin en hun staartje is duidelijk korter dan bij de volwassen exemplaren.

Buulbuuls in de volière? Heel goed te doen! Ze lenen zich uitstekend voor de ruime en rijkelijk beplante gezelschapsvolière. Het zijn overwegend

sterke vogels, maar tijdens gure, koude en natte dagen, zoals wij die in ons land nogal eens hebben, is een extra beschutting zeer wel gewenst en vandaar dat de buitenvolière in verbinding dient te staan met een droog en tochtvrij binnenverblijf. Als voedsel geven we ze, en dat zal u volslagen duidelijk zijn, een variatie aan bessen en fruit, universeelvoer en een insectenmelange.

Op een zo gevarieerd mogelijk menu blijven de vogels ongetwijfeld in een goede conditie en is het zeer wel mogelijk dat ze ook tot voortplanting komen. Daarbij komt dan best wel een beetje kwekersgeluk, al is het alleen maar bij het aanschaffen van echte paartjes, of echtpaartjes. Het blijft uitermate moeilijk om bij vogels waar er geen of nauwelijks sprake is van een seksueel dimorfisme al direct koppels samen te stellen. Bij grote exemplaren zou het wellicht mogelijk zijn om door middel van een endoscopisch onderzoek het geslacht te laten vaststellen. De laatste jaren zijn er nogal wat bijzondere buulbuulsoorten geïmporteerd en in heel veel gevallen met die soorten ook al kweekresultaten behaald. Van mij mag dat best nog wel even doorgaan. Succes!

Ervaringen met de Derbyan parkiet

(*Psittacula derbyana*)

Verteld door B.v.d.Rijdt en opgetekend door M.Krijnen. Foto: Horst Müller

Allereerst zou ik de lezers willen vertellen, waar deze vogels in de vrije natuur voorkomen. Hun verspreidingsgebied ligt in Azië. Stoner schreef in 1952 dat zij voorkwamen in N.O.Assam dicht bij de kant van Tibet, Z.O.Tibet west tot 93° oosterlengte, in de Tsangpo vallei en westelijk China in de bergen van Westelijk Szechwan en noord-westelijk Yunnan. Voorwat de beschrijving van de vogels zelf betreft houd ik mij gaarne aan die van Joseph M.Forshaw, zoals hij dit doet in zijn bekende boek "Parrots of the World". De lengte bedraagt 50 cm. Bij de mannen zijn het voorhoofd, de teugels en de lagere wangstreek zwart, de voorkruin is blauw, het gedeelte rond de ogen is blauwachtig groen getint, het restant van de kop is violet-blauw, het bovenlichaam is groen, op de nek en middelste vleugeldekveren iets bleker; de keel, het onderlichaam en de dekveren onder de vleugels lavendelachtig-purper, de groene dijen en de anaalstreek zijn veranderlijk blauw gerand, de blauwe middelste staartveren zijn nabij de basis groen getint; de groene zijveren zijn smal blauw gerand, de rode bovensnavel heeft een geelachtige punt; de ondersnavel is zwart, terwijl de iris geelachtig-wit en de poten groenachtig-grijs zijn. De poppen hebben op de voorkruin geen blauwe kleur; achter de oorstreek hebben zij een bruinachtige roserode band. De bovensnavels zijn zwart gekleurd. Bij jonge vogels is de kop inplaats van blauw, groen. Het algehele verenkleed is dof en zeer jonge vogels hebben oranje-rode snavels.

Sexen.

Ik heb mijn vogels in 1976 aangeschaft. Ze waren toen reeds op kleur, doch waren nog niet geslachtsrijp. Dit worden ze pas in het 3e of 4e levensjaar. Voor mij was het dus niet zo moeilijk. Maar het moet gezegd worden dat het inderdaad enige ervaring vereist om van jonge vogels met vrij

grote mate van zekerheid te zeggen of men met een man of een pop te doen heeft. Ik kijk altijd naar de baardtekening van de man, waar het zwart doorloopt tot tegen het groen van de nek. Bij de poppen is de baard open en loopt het roderose streepje door tot achter in de nek. Het beste is de jonge poppen te vergelijken met een meerjarige pop, want daar loopt het streepje ook door.

Baltsgedrag.

Zoals reeds gezegd zijn ze op hun 3e of 4e jaar geslachtsrijp. Dit wil wel eens van paar tot paar verschillen. De conditie van de vogel speelt hierbij natuurlijk ook een rol. Het baltsgedrag is erg gemakkelijk om aan te zien. De vogels buigen beleefd naar elkaar en strelen hun koppen liefdevol. De man voert de pop erg goed en vrijpartijen zijn veelvuldig en langdurig. Pas na deze lange vrijages volgt een paring. In deze periode graven zij gaarne grote kuilen in de zandbodem van de volière.

Volière, broedblokken en zitstokken.

Mijn ervaring is dat de grootte van de volière niet zo belangrijk is. Natuurlijk moet men ze niet opsluiten in een hokje van 50x50x50 cm, maar een volière van 200x200x100 is ruim voldoende. Ik zelf geef ze geen grote volière en zal dit ook niemand aanraden. Het zijn namelijk geen specifieke vliegers. Wel zijn het in een bepaalde periode behoorlijke knagers. Ze zijn dan in staat een houten volière zowat kort te knagen. Het is dus raadzaam bij de bouw van de volière hiermede rekening te houden. Hun knaaglust kan men ook enigszins bevredigen door wat halfrotte takken of een boomstam in de volière te plaatsen. Ook verdient het aanbeveling het volièregaas aan te passen. Te licht gaas knippen ze zowat direct door. Een gaasdikte van ± 1,60 mm is geen overbodige luxe. Natuurlijk zijn er koppels die het echt niet zo bont maken, maar men zal het maar tref-

fen dat het wel van zulke vernielers zijn, dan zeg ik, beter voorkomen dan genezen. De zitstokken maak ik gaarne van een dikte van 7 à 8 cm doorsnede. Ook hiervan kan men er voor alle zekerheid beter enkele in voorraad hebben. Als broedblok gebruik ik meestal een kistmodel groot ± 60x25x25 cm. Tegen de broedtijd spijker ik altijd het vleggat dicht. Ze knagen zich zelf naar binnen en dat is meestal een teken dat ze tot broeden overgaan. Als nestmateriaal gebruik ik altijd boshumus en grover klompenspaanders. In tegenstelling tot vele andere soorten, houden de derbyan's er niet van dat hun nestmateriaal nat wordt gemaakt. Ik zeg dus altijd NIET NAT MAKEN. De broedtijd van de vogels begint ongeveer mei. De pop legt dan meestal 3 of 4 eieren en de broedtijd bedraagt 21 à 22 dagen. Zowel man als pop voeren de jongen. In tegenstelling tot wat in "Parrots of the world" staat vermeld, verblijven de jongen geen 50 dagen maar wel 60 tot 70 dagen in het blok. Nadat ze zijn uitgevlogen worden ze nog een weinig door de ouders bijgevoerd. Na ongeveer 3 weken zijn ze geheel zelfstandig. De jonge vogels komen allemaal met oranje-rode bekken uit het broedblok, hetgeen echter niet wil zeggen dat het allemaal mannen zijn.

Zaadmengsel.

Er zijn tegenwoordig in de handel diverse goede zaadmengsels te krijgen. Natuurlijk is er hier ook kaf onder het koren. Bovendien worden op de contactavonden van de diverse afdelingen regelmatig voorlichtingsavonden met betrekking tot de voeding gegeven. Tevens zal elke goede vogelliefhebber bereid zijn belangstellenden op het goede spoor te zetten. Beginnende liefhebbers doen er altijd goed aan ze eerst over de voeding van vogels te laten informeren, daar dit een essentieel onderdeel is voor het houden van vogels. Het krachtvoer moet van een goede kwaliteit zijn. Gedurende het gehele jaar

krijgen ze van mij gekiemde katjan idjoe, waartussen nog een weinig gekiemde erwten zijn gemengd. Daarnaast meng ik mijn krachtvoer met geraspte wortelen en appel. Als afwisseling krijgen ze regelmatig rozenbottels en groenvoer. Eens per 14 dagen krijgen ze ook 1/4 maiskolf. Met de zonnepitten ben ik erg zuinig. Ik probeer echt te voorkomen dat mijn vogels te vet worden.

Zijn de derbyans winterhard ?

Als men weet dat deze vogels in de bergen voorkomen, waar zij soms op een hoogte van 3000 à 4000 m verblijven, zal het ieder wel duidelijk zijn, dat ze best wat vorst kunnen verdragen. Tot een temperatuur van 10°C

heeft het bij mij nog nooit enig probleem opgeleverd. Als de temperatuur lager wordt neem ik altijd voorzorgsmaatregelen. Hierover heb ik dus geen ervaringsmededelingen te doen. Het is best mogelijk dat ze lagere temperaturen kunnen verdragen, maar ik zou het dood jammer vinden dat er een of meerdere tenen zouden afvriezen. Vandaar deze voorzorg. Mijn ervaring is dat wanneer de vogels zich éénmaal thuis voelen, het goede broedvogels zijn, die het in ons klimaat vrij goed doen en dan ook vrij gemakkelijk tot broeden overgaan. Ook vind ik het sierlijke en statige vogels die vrijwel altijd mooi strak in de veren zitten. Het is geen vogel die men kan leren praten.

In de volière is hij rustig en geen vechtersbaas. Hier tegenover staat dat zij nog al wat geluid kunnen produceren, doch ook weer niet zo dat het onverdraagbaar zou zijn voor burens of zo. Natuurlijk zijn er altijd lieden die zich overal aan storen. Zoals reeds gezegd graven ze in de broedtijd diepe kuilen en dragen ze dan heel wat zand in de waterbak. Voor mij ook altijd weer een teken dat ze broedrijp zijn. Nogmaals ik ben gelukkig met mijn koppel en kweek er ook elk jaar jongen van en dat is toch altijd nog hetgeen wat wij als parkietenliefhebbers nastreven.

Foto: J. Blasman

De roodkop

(*Eubucco bourcierii*)

Een van de mooiste kleinere soorten baardvogels zijn ongetwijfeld deze roodkopjes van maar 17 cm groot. U ziet hier zowel de man als de pop afgebeeld, waarvan vooral de man met zijn helder rode kop en borst een juweeltje genoemd kan worden. Deze kleine soort baardvogeltjes zijn afkomstig uit Zuid Amerika en worden heel weinig en slechts af en toe maar eens ingevoerd. Ondanks hun bescheiden afmetingen zijn het toch felle rakkers, die zeker bij andere vogels, vooral kleine soorten niet gehouden kunnen worden. In een flinke ruimte bij grotere vogels is het te proberen, maar oppassen blijft de boodschap. Zelf zie ik ze het liefst in een flinke kooi, aangepast aan hun aard, nl. wat flinke houtstronken erin om hun dagelijks werk als 'houthakker' te kunnen doen. Hun naam ontleen ze aan de krans van baard- en snorharen rond de snavel. Hieraan is elk soort baardvogel te herkennen. Ook karakteristiek zijn de zeer krachtige snavels, hoe klein ze ook zijn, maar die ze wel nodig hebben om hun broedholten te hakken in oude bomen, of om de verlaten spechternesten aan hun eisen aan te passen. Dat hakken in alles wat van hout is, zal ongetwijfeld wel een reden zijn waarom ze bij de meeste liefhebbers weinig in tel zijn. Toch is dit kapothakken van

baardvogel

hun kool, tot een minimum te beperken, als ze maar regelmatig voorzien worden van niet al te harde boomstronken en takken, waarop ze naar hartelust kunnen inhakken. Moeilijk te houden zijn ze verder niet. Ze voeden zich in de natuur met bessen, vruchten en insecten, hun menu moeten we dus hieraan aanpassen, maar vooral niet te veel sappig fruit, want dat verhoogt de kans op 'bultwaterzucht'. Het mooiste is ze te wennen aan een goed universeelvoer, aangevuld met wat rauw vlees en levende insecten en af en toe maar wat fruit, als appel en bessen. Op deze voeding zullen ze zeker goed gedijen. De meeste baardvogels passen zich goed aan in ons klimaat, vooral de uit Azië afkomstige soorten, maar deze 'roodkop' kan men beter verwarmd houden op 18-20 graden C. Alleen bij heel mooi warm weer kunnen ze naar buiten. Tenslotte een zeer belangrijk aspect; het broeden met deze vogels. Helaas, is hierover nog heel weinig te vermelden, in het buitenland zijn er wel enkele gevallen bekend, maar toch sporadisch. Hier in Nederland heb ik er nog nooit van gehoord. Toch hoop ik dat deze vogels voor de liefhebberij behouden zullen blijven, maar dan is het wel zaak, dat de weinig ingevoerde exemplaren bij **werkelijke** liefhebbers terecht komen, want voor hen zijn het ideale vogels.

INSTINCT

De tegenpool van het verstand is het instinct, waaronder wij aangeboren gedrag verstaan. Met mysterieuze drang drijft dit de dieren ertoe in een groot aantal situaties juist zo te handelen dat het leven behouden blijft. Het schijnt aan voor de menselijke geest niet te begrijpen wetten te gehoorzamen. Toch is het gedragsonderzoek zo ver gevorderd, dat ons een eerste, zeer voorzichtige blik in de ziel van de dieren wordt gegund. Proefnemingen waarbij afzonderlijke dieren onder abnormale omstandigheden werden gebracht, hebben in alle opzichten verhelderend gewerkt. De dieren konden dan niet weloverwogen reageren bleken in plaats daarvan de vreemdste dingen te ondernemen.

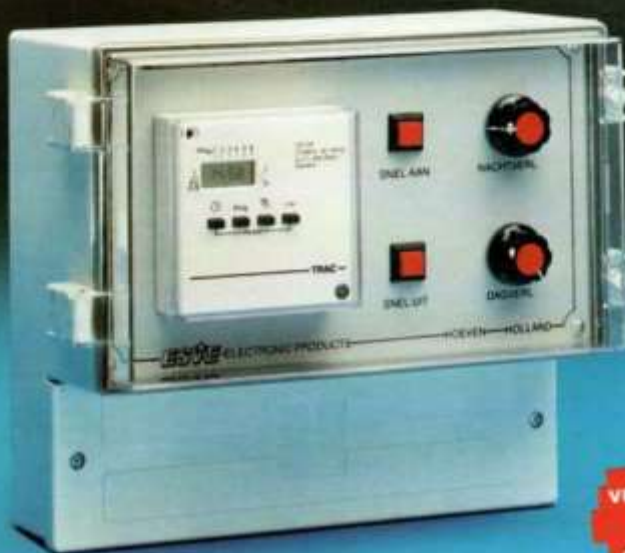
Een tamme Turkse moedereend is met haar kuikens op stap. Geen vuiltje aan de lucht en hier en daar blijkt er nog wel wat te verhapstukken te zijn. Bij wijze van proef wordt haar een piepend wilde-eende-kuiken voorgehouden. Weg zoete rust. Onverwachts is er een panieksituatie ontstaan. De moedereend weet niet hoe ze het heeft. Luid kwakend gaat ze de mens te lijf. Er is een kuikentje in nood en hier moet onmiddellijk hulp worden geboden. Daarom wordt de onverlaat met de vleugels geslagen en het telkens weer tegen hem op vliegen dient ook al om hem schrik aan te jagen. Op het juiste moment hapt ze dan toe en weet ze het kuiken uit de handen van die bruto te trekken. Het in veiligheid brengen van het kuiken blijkt dan nog slechts een kwestie van seconden te zijn. Het wilde-eende-kuiken is nu vrij en zoekt zo snel mogelijk contact met zijn neefjes en nichtjes, de nakomelingschap van de Turkse eend. Die zien hierin geen enkel bezwaar, maar bij hun moeder is dat anders. Die mag het in haar ogen vreemde kuiken wel 'van een wisse dood hebben gered', maar nu moet die kleine niet

denken dat hij (of zij) nu ook nog wordt geadopteerd. Daar is nog wat anders voor nodig en zo dreigt zij de indringer zelfs te willen doden. Nog juist op tijd grijpt de mens nu in en kan de kleine wereldburger in leven blijven.

Hier zijn twee volkomen tegenstrijdige gedragingen in het spel. Instinctief beantwoordt de Turkse eend de noodkreet van het wilde-eendejong, waarmee ze geen taalbarrière heeft, want bij het alarm van beide soorten kan geen verschil worden onderscheiden. Anders is het echter met het verenkleed gesteld, dat bij een wild eendje anders is dan bij een Turkse-eend-leeftijdgenoot. Dus toch een vreemdeling die aangevallen moet worden. Overigens herkent de Turkse eend de jongen niet individueel, zoals dit bij andere eenden wordt gezien, maar aan bepaalde signalen, waardoor verschillende broedverzorgingsinstincten worden vrijgemaakt.

Prof. dr. Anthonie Stolk

HAAL DE NATUUR IN UW VOGELRUIMTE

Met een betrouwbare lichtregelaar van ESVE

High-Tech dimmers van absolute topklasse

Leverbaar in 400 watt en 1000 watt, met of zonder fotocel, digitaal of analoog uitgevoerd.

Alle digitaal uitgevoerde dimmers zijn voorzien van een 500-uurs gangreserve.

Eenvoudige montage

Speciale modellen zijn eveneens leverbaar

Prijzen vanaf / 149,- t/m / 539,-

vraag uitgebreide documentatie
Bel, 01659-4488

ESVE

ESVE Postbus 10
4740 AA Hoeven

De Zebravink

Van puber tot volwassene

Inleiding.

Er wordt veel geschreven en gepraat over de verzorging van zebravinken tot aan hun zelfstandigheid. Vanaf de leeftijd van 5 weken moet de jonge zebravink zichzelf kunnen redden. Wij, zebravinkkwekers, moeten echter voor een aantal belangrijke dingen zorgen, om zeker te kunnen zijn van gezonde vogels met een gaaf verenkleed. Een goede vlieg-ruimte en wat "speelgoed" tegen de verveling zijn daarvoor essentiële voorwaarden.

Zelfstandig, en nu ?

Rond de periode van het zelfstandig worden zien we vaak een verzwakking optreden bij de jonge vogels. De ouders voeren niet meer en de vogel moet zich zelf leren redden. In de natuur is dit de tijd, waarin een groot aantal jongen sterft: ze verzwakken en sterven of vallen ten prooi aan roofdieren. Dat laatste is in de kooi natuurlijk niet het geval en met wat extra zorg kunnen wij de sterfte tot een minimum beperken. Dit kan allereerst door voer te geven, dat gemakkelijk opgenomen kan worden. Kiemzaad, eivoer en wat trosgierst zijn hierbij essentieel. Om zelfstandig te leren, worden ze vooralsnog ondergebracht in een uitvliegkooi. Zijn ze eenmaal zelfstandig, dan kunnen ze de volière in en ook daar moet weer op een aantal zaken gelet worden.

De Volière.

In een goede volière kunnen ze nu eindelijk echt gaan vliegen. We moeten er dan ook voor zorgen dat ze daarvoor maximaal de ruimte krijgen. Hoe groter de vliegafstanden, hoe beter. Hiertoe brengen we de zitstok-

ken aan bovenin aan de beide uiteinden van de volière en we laten de ruimte ertussen vrij van obstakels, waardoor een lange, vrije vlieg-ruimte ontstaat. We zorgen wel voor voldoende zitstokken. De vogels zullen namelijk hun eigen plaatsje gaan zoeken en zullen de andere vogels hiervan willen verjagen, op één of enkele "vriendjes" na. Verder is het van belang dat de zitstokken droog blijven, de ruimte erboven moet dus afgedekt zijn. Te veel zonlicht moet vermeden worden, om opleken van de zebravinken te voorkomen. Wat ochtendzon kan echter geen kwaad en zal de vogels zelfs goed doen. In een goede volière zullen de vogels snel in conditie zijn. Dit bevordert dat ze snel en volledig doormuilen en dus goed in de veren zitten.

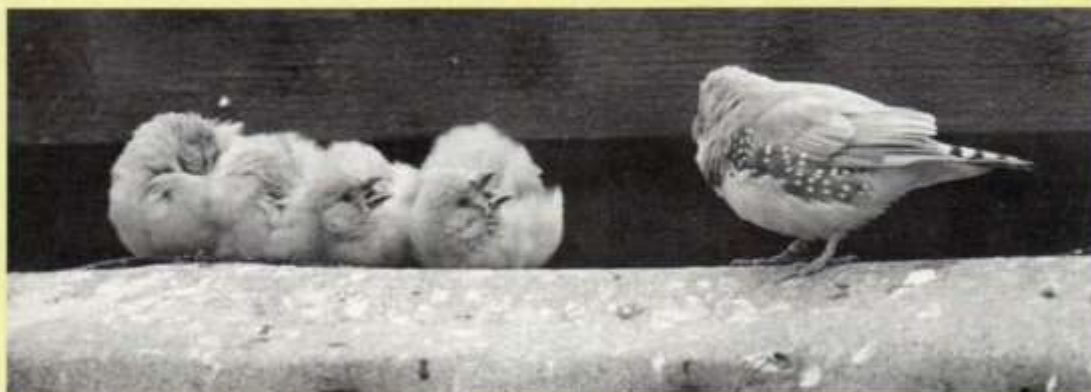
Verveling.

Een volière, hoe groot ook, zal de vogels altijd minder ruimte bieden dan ze in de natuur ter beschikking zouden hebben. Bovendien zijn ze betrekkelijk weinig tijd kwijt aan het zoeken van voer, want dat staat immers netjes voor ze klaar. Ze hebben dus vrij veel tijd om te spelen. En al vrij snel zullen ze de neiging vertonen elkaar op te jagen en elkaar de veren uit te trekken. Als ze dat eenmaal geleerd hebben, is ze dat bijna niet weer af te leren. Het is dus zaak dit gedrag te voorkomen. Een eenvoudige oplossing is het geven van het nodige "speelgoed". Van alles komt hiervoor in aanmerking. Zo kunnen we de ruimte onder de vliegstrook in de volière opvullen met beplanting of speelstokken zoals bijvoorbeeld van de kronkelwilg. Voor beplanting kiezen we natuurlijk gifvrije soorten, bijvoorbeeld laurier, vlier of klimop (te-

gen het gaas). Snoei deze wel zo dat de vliegstrook vrij blijft. In deze beplanting zullen de vogels graag spelen. Ook ander speelgoed kan goed van pas komen. Geef ze wat stro of hooi, of bijvoorbeeld de leeggeplukte stengels van de trosgierst. Ook met wat groenvoer, met mate op de voliërebodem verstrekt, zullen ze graag spelen. Vogelmuur en zeker het herderstasje zijn hiervoor goed te gebruiken. Als de zebravinken met dit materiaal bezig zijn, hebben ze elkaar niet nodig om zich af te reageren. Het is een genot de vogels druk bezig te zien met hun speelgoed. Urenlang kunnen ze hier enthousiast mee aan het werk zijn. Zo werken ze ook aan hun conditie en hun verenpak blijft gaaf.

We hebben gezien dat de naar volwassenheid groeiende vogels onze aandacht ook volop nodig hebben. Wij moeten ze voldoende ruimte bieden om te zitten en te vliegen. Daarnaast moeten we zorgen voor afleiding in de vorm van speelgoed. De vogels zullen zo in een goede conditie komen en elkaar niet plukken. En voor ons, vogelliefhebbers is het een genot om te kijken naar vogels die zo spelend bezig zijn. En ook het kijken naar onze vogels moet een deel van onze hobby blijven, nietwaar ? Daarom nodigen wij u uit om de grote landelijke show van onze speciaalclub te bezoeken. Van 1 t/m 3 oktober in de VSW hal, Zandstraat 50 te Veendam. Welkom !

De T.C.Zebravinken speciaalclub.

Recessief wit

Als een witte kanarie werkelijk spierwit is zonder enige vorm van carotinoïde-aanslag, dan hebben wij meestal te doen met een recessief witte vogel. **Dominant** witte kanaries laten vrijwel altijd wat van genoemde aanslag zien, dat komt omdat de dominante witfaktor slechts een **gedeeltelijke beletter** van carotinoïde is, dit in tegenstelling met de recessief witfaktor die een **totale beletter** van vetstofkleur is. Bij dominant witte kanaries treffen wij in de praktijk soms erg knappe exemplaren aan, aanslag zo vakkundig weggekweekt dat je in eerste instantie even denkt mogelijk te doen te hebben met een recessief witte vogel. Als er dan een vakkundige controle volgt komt snel vast te staan tot welke groep de vogel behoort. Wij vinden bij de recessieve vogel een duidelijk verschil in lichaamskleur t.o.v. die van de dominant witte vogel. Laatstgenoemde zal een normale huidskleur tonen die vergelijkbaar is met de kleur van je hand, het recessieve exemplaar heeft een lila-achtige huidskleur, min of meer paarsachtig en als wij even de moeite doen om de snavel te openen dan is die kleur ook overduidelijk aan het gehemelte te zien. Ook de leikleurige kleur van snavel en pootjes zal de recessieve vogel meteen verraden. De faktor, die verantwoordelijk is voor recessief wit, vererft **niet** geslachtsgebonden maar autosomaal inhoudende, dat de vogel die de recessief witte kleur toont, de verantwoordelijke faktor voor die kleur **dubbel** bezit. Als de vogel die faktor slechts enkel bezit, dus niet op beide maar slechts op één chromosoom van het paar, dan hebben wij **niet** te maken met een recessief witte vogel maar met een exemplaar dat split is voor die faktor. Zo kan dus een gewone strogele of goudgele vogel split zijn voor die faktor, **zonder dat dit te zien is**. Deze faktor gedraagt zich recessief t.o.v. zijn wildfaktor maar uit de benaming had U dit natuurlijk al begrepen. Paren wij twee gele vogels aan elkaar die beide split zijn voor recessief wit, dan komen er in de nateelt **theoretisch** driekwart gele vo-

gels waarvan tweederde split en één-derde niet split is voor die faktor. Het hier nog resterende deel, dus bij benadering éénvierde deel van het totaal aantal jonge vogels, zal recessief wit zijn. Bij genoemde gele nateelt kan men **niet** zien welke van de vogels split recessief zijn of welke dit niet zijn, uitsluitend proefparingen kunnen hierin uitkomst brengen. Als men recessief witte nateelt wenst is het voordeliger een vol recessief witte te paren aan een gele partner die split is voor recessief wit. De recessief witte nateelt zal dan ongeveer de helft van het totaal aantal jonge vogels zijn, de anderen zijn dan **zeker allen split voor die faktor**. En deze wetenschap is voor verdere kweek natuurlijk erg belangrijk. Van hiergenoemde paringen wordt aangenomen, dat de nateelt minder zwak is dan de nateelt uit twee vol recessieve partners. De recessief witte kanarie heeft n.l. een chronisch gebrek aan vitamine A, normaal wordt deze vitamine uit de opgenomen voeding in de lever geproduceerd maar kennelijk mist de recessief witte kanarie het vermogen tot omzetting. Een tekortkoming dus, daarom werd deze faktor voorheen, vooral in Duitsland, wel de defektfaktor genoemd. Geroutineerde kwekers heffen dat defekt wel op, grijpen naar aanvullingen van genoemde vitamine en dat dit werkt wordt bewezen door de prachtexemplaren die, in optimale gezondheid verkerende, in het najaar op onze tentoonstellingen vaak in grote aantallen te zien zijn. De recessief witfaktor kan in elke kleurslag worden ingekweekt, bij gepigmenteerden heeft dat tot gevolg, indien die faktor tenminste op beide chromosomen van het paar aanwezig is, dat er **geen aanslag** te zien is bij de blauwe en zilverkleurige kanaries. Voor tentoonstellingsvogels is dat natuurlijk een voordeel.

Tekst: A.van Eck.

Vroeg in het voorjaar ging ik met een paar vrienden naar een grote vogelbeurs in Meppel. Toen we op de plaats van bestemming aankwamen, zag het zwart van de mensen. Zelfs buiten stonden ze vogels te verkopen! Kortom, je zag allerlei vogels, van groot tot klein.

Ik zelf had nog geen idee met wat voor vogels ik thuis zou komen. We kochten zwartbuikvuurvinkjes en wat zebra-vinkjes. Ik zag op een gegeven moment ook Melba astrilden en daar had ik wel zin in. Ze waren niet zo duur, dus kocht ik ze. Trots met wat we hadden gekocht, gingen we naar huis.

Ik heb de vogels eerst een tijdje in quarantaine gezet. Het popje heeft overigens wel een hele tijd "dik gezeten". Ik voerde de melba's allerlei zaden en wat levend voer en het ging dan ook de goede kant op met ze.

De tijd was aangebroken om te gaan kweken. Ik kweek normaal gouldam- adines, aurorastrilden, Japanse meeuwen, dornastrilden, wienerastrilden en nu dan ook melba astrilden. Ik had de vogels bij elkaar gezet en ik had ook de achterwand van de broedkooi met groen bekleed om het wat natuurlijk te laten overkomen. Al gauw merkte ik dat de vogels het naar hun zin hadden en al snel begon de man een nest te bouwen. Toen het nest klaar was, merkte ik dat de pop er steeds in ging en ja hoor, na een aantal dagen waren er de eerste eitjes. Dat was 17-01-1991, 3 stuks. Ik liet de eitjes natuurlijk niet onder de melba's liggen, want ik had al Japanse meeuwen klaarzitten. Na 5 dagen zag ik dat de eitjes bevrucht waren. De broedtijd van de melba's duurt 12 dagen. Maar helaas, na de 12e dag, géén jonge melba's. De jongen zaten dood in het ei, wel helemaal volgroeid. Ik snapte er niks van, want de jonge gould's en aurora's

ste pleegouders !!

kwamen wel uit het ei. Met de melba's gebeurde drie maal hetzelfde; 3 eitjes bevrucht, 12 dagen broeden; de jongen dood in het ei. Toen ben ik het volgende gaan proberen, want er moest toch iets zijn dat de jonge melba's uit het ei zouden doen komen! Ik deed tarwekiemolie door het zaad en ik gaf eigengemaakt eivoer. Ik hoopte toch zo dat ik nou eens jonge melba's uit het ei zou krijgen. Op 09-05-1991 had ik weer 4 eitjes, vorige keren had ze er steeds 3 gelegd. Ik had ook nu weer de Japanse meeuwen klaarzitten, maar die hadden nog geen jongen grootgebracht. 5 dagen later zag ik dat alle vier de eitjes bevrucht waren. Ik hing steeds een waterbakje aan de kooi, zodat de eierschalen niet zouden uitdrogen. Op de 12e dag keek ik in het nest en.....daar lag het eerste jong. Na één dag waren ze alle vier uitgekomen. Ik hoopte dat de meeuwen deze jongen zouden voeren, maar dat gebeurde

niet. Ik voerde ze zelf bij, 3 à 4 keer per dag, met mierenpoppen en dun eivoer. Ik heb vijf keer de jonge melba's verlegd. De meeuwtjes die de wienerastrilden hadden grootgebracht, voerden ze echter ook niet! Ze hielden ze wel warm, dag en nacht, maar dat betekende voor mij steeds iedere 11/2 uur de jongen voeren met de hand! Dat ging vrij goed, alleen 's morgens waren ze zwakker dan de rest van de dag. Ik probeerde de laatste voeding zo laat mogelijk te geven, om ± 22.15 uur. Toch ondervond ik problemen met mijn eigengemaakte eivoer. Hier had ik zaden doorheen gedaan, maar het zaad kwam er weer onverteerd uit. Begrijpelijk, want normaal pellen de ouders de zaden. Ik ben vervolgens naar een vogelvriend gegaan om Cédé Lorifood; daar zit van alles in. Daar mengde ik de gemalen zaden doorheen en toen ging het een stuk beter. Op 29-05 lag er toch één jonge

melba dood! De overige twee groeiden goed. Het bleef gelukkig maar bij een dood jong, de anderen begonnen al stoppeltjes te krijgen en op 30-05 kon ik ze al ringen (8e dag). Nou, ik kan je vertellen dat het een hele opgave is om ze met de hand te voeren, maar het is wel een hele leuke uitdaging! Ik kon het destijds aan, omdat ik de hele dag thuis was, anders is zo iets niet mogelijk.

De jongen kwamen goed in de veertjes te zitten, ze deden hun oogjes open en bekeken mij eens goed. Op de 14e dag heb ik ze weggehaald bij de meeuwtjes, zodat ze nu nog meer aan mij konden gaan wennen. Ik maakte een kooi leeg en hing daar een nestkastje in. Alles ging nog steeds goed, ze bleven ook vlot eten en waren niet bang voor mij. Ik moest steeds nog wel een beetje bij blijven voeren.

Op de 20e dag aten de jongen zelfstandig. Ze wilden ook geen Cédé Lorifood meer en aten alleen nog eivoer en zaden.

Op de 32e dag zag ik de ruiptjes komen en ik ontdekte dat de jongen twee popjes waren. Inmiddels lusten ze nu ook al meelwormen. Begin juli zijn ze de rui goed doorgekomen.

Tot slot wil ik nog opmerken, dat deze jongen waarschijnlijk niet geschikt zijn voor de kweek, omdat ze bang zijn voor andere vogels; ze zijn alleen maar aan mij gewend! Als ik in de kooi kom en ik fluit naar ze, doen ze mijn geluid precies na. Ze zijn nu nog steeds handtam. Het zijn niet mijn "mooiste en grootste" vogels, maar wel de leukste. Ik ben dan ook erg gehecht geraakt aan ze.

Ik vond het leuk om te vertellen hoe het was om op deze manier tropische vogels groot te brengen. Ik heb van deze tijd genoten en u van mijn verhaal hopelijk ook!

Kees van Boekel.

De aanschaf van grasparkiet(en)

Door: A. van Kooten

De eerste vraag die u zich bij de aanschaf van grasparkieten moet stellen is: Hoeveel vogels kan ik me aanschaffen en van welke kleurslag? Hoewel ik begriep hoe verleidelijk het is om direct veel vogels aan te schaffen, doet u er toch verstandig aan om "rustig aan" te beginnen. Begin liever met één goed koppel dan met een groot aantal slechte. Als u in de grasparkietensport iets wilt bereiken is alleen het allerbeste kweekmateriaal goed genoeg. U zult dan ook vogels aan moeten schaffen die uitmunten in formaat, type en kopvorm. Ook ten aanzien van de kleur dient u kritisch te zijn, alhoewel u aan dit aspect in de meeste gevallen niet direct de hoogste prioriteit behoeft te geven. Om een idee te krijgen over wat nu precies wordt bedoeld met een grasparkiet die qua formaat, type en kopvorm uitmunt, is het raadzaam om eens wat tentoonstellingen te bezoeken. En dan met name de tentoonstellingen van parkietenspecialclubs. Door het bezoeken van de tentoonstellingen zult u zien en leren welke grasparkieten hoog gewaardeerd worden en welke niet. Probeer eens in contact te komen met enkele goede kwekers. Een lidmaatschap van de al eerder gememoreerde parkietenspecialclub kan u daarbij prima helpen. Door op de tentoonstelling(en) een catalogus te kopen kunt u aan veel informatie komen. Informatie in de vorm van o.a.:

- een lijst van inzenders (naam en adres van de kwekers)
- per vogel vermelding van kooinummers, ringnummer, naam van de inzender, kleurslag/soort vogel en het aantal behaalde punten.

Op dergelijke tentoonstellingen is vaak een zogenaamde verkoopklasse aanwezig waar u vogels kunt kopen. Uit eigen ervaring weet ik dat de kwaliteit in zo'n verkoopklasse over het algemeen matig is. Natuurlijk worden er ook weleens redelijk goede vogels aangeboden maar echte toppers zult u er niet vinden. Beter kunt u proberen van de tentoongestelde vogels te kopen. Het keurbriefje van de keurmeester kan u hierbij tot grote steun zijn. Een groot nadeel echter bij de koop op tentoonstellingen is, dat aan de vogel niet te zien is hoe de kwaliteit van de ouders is, waaruit de vogel stamt. Het beste kunt u dan ook vogels kopen bij de kweker thuis. U heeft dan een goed overzicht van het aanwezige kweekmateriaal en nadere gegevens over

de door u gewenste vogels kan u de kweker aan de hand van z'n kweekboek geven. Vergeet nooit te vragen welke kweekmethode de kweker toepast. Vogels van kwekers, die een eigen stam bezitten, zijn te verkiezen boven vogels, die uit willekeurige kruisingen stammen. Met een eigen stam wordt bedoeld dat de vogels verwant (familie) aan elkaar zijn. Probeer zoveel mogelijk 2 of meer vogels uit eenzelfde lijn (bijvoorbeeld 2 of meer broers/zusters) aan te schaffen. In het artikel "naar de top door lijnenteelt" (zie "Onze Vogels" no.10, 1991) kunt u lezen wat met lijnenteelt bedoeld wordt. Om het u wat gemakkelijker te maken heb ik hieronder een lijst gemaakt van zaken die van belang zijn bij de aanschaf van grasparkieten. Daarbij ben ik er vanuitgegaan dat u (natuurlijk) kerngezonde vogels aanschaf. Dit leek me zo vanzelfsprekend dat ik dit punt niet in de lijst heb opgenomen.

1. Alvorens u grasparkieten gaat aanschaffen moet u weten waar uw verlangens liggen. Speciaal tegen de beginnende liefhebber, die een serieuze aanvang wil maken zou ik willen zeggen: Begin zoveel mogelijk met de normale kleurslagen zoals, groen, blauw, grijs en grijsgroen. Eventueel kunt u bovenstaande kleuren in combinatie met de opaline- en of cinnamonfactor aanschaffen.

2. Neem bij voorkeur eerst telefonisch contact op met de kweker waar u, uw vogels wilt gaan kopen en informeer naar de prijs! Dit voorkomt dat u in een later stadium onaangenaam wordt verrast door een (te) hoge vraagprijs! Exacte prijzen zijn moeilijk te geven. De richtprijzen zoals ik ze ken liggen, afhankelijk van de kweker waar u koopt, tussen de f.50,- en f.150,- per vogel.

3. Het gunstigste tijdstip voor het aanschaffen van vogels is de nazomer en de herfst. De meeste kwekers hebben de vogels die ze willen aanhouden uitgeselecteerd en ruimen het overtollige bestand op.

4. Vraag de kweker of hij enige vogels apart wil zetten in t.t. kooien. U kunt dan namelijk het formaat, type en de kop van de vogel goed beoordelen.

5. Kijk vooral ook naar het gedrag van de vogel(s) in de t.t.kooi. Zitten ze rustig "op stok"? Showen de vogels goed? Onrustige vogels dient u niet aan te schaffen omdat deze eigenschap in veel gevallen op de jongen wordt overgebracht.

6. Vraag naar de afstamming van de aangeboden vogels. Laat de ouders van de aangeboden vogel(s) door de kweker aanwijzen, zodat u weet "wat er in de vogel steekt".

7. Vraag naar de voedermethode van de kweker en de merken zaad en opfokvoer die hij gebruikt. Het kan voor u nuttige achtergrondinformatie zijn.

8. Koop nooit een vogel alleen om te voorkomen dat u een vergeefse reis gemaakt heeft of omdat u niet met lege handen thuis wilt komen. Bij het kopen van kweekvogels dient u met zorg een keus te maken. Maak voor uzelf een keiharde afweging of de vogels aan uw wensen voldoen. Dit voorkomt dat u later met "spijtoptanten" in uw hok zit.

9. Mocht u reeds een aantal vogels bezitten neem dan een paar vogels van uzelf mee. U heeft dan vergelijkingsmateriaal bij de hand en kunt u gemakkelijker bepalen of de aangeboden vogels beter zijn dan de meegebrachte.

10. Alvorens u vogels gaat aanschaffen dient u de beschikbare ruimte te bepalen. Voor grasparkieten kunt u als richtlijn aanhouden: 1 m3 ruimte per paartje. Houd vooral ook rekening met de jongen die u (nog) zult gaan kweken. Ook voor deze vogels zal voldoende ruimte aanwezig dienen te zijn.

Ik hoop dat ik u met dit artikel van dienst ben geweest en dat het u mag helpen bij de aanschaf van deze wonderschone vogel.

Geraadpleegde literatuur:

- Beckman W., *Handleiding voor de grasparkiet kweker*, Thieme & Cie, Zutphen, 1989.
- Linden van de H.W.J., *De aanschaf van standaardgrasparkieten*, Maandblad van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, 42e jaargang no.2, februari 1981.
- Moizer S en B, *Een complete gids over grasparkieten*, Uitgeverij Helmond, Helmond, 1989.
- Radke G.A., *Handboek voor de grasparkietenliefhebber*, Thieme, Zutphen, 1975.
- Stork C.J., *Grasparkieten houden, verzorgen, kweken*, Keesing boeken b.v., Amsterdam-Antwerpen, 1979.
- Tolman W.A., *Koop en verkoop*, Informatieblad Parkietenspecialclub van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, no.6, 1988.
- Vriens M.M., *Praktisch handboek kool- en volièrevogels*, Uitgeverij Helmond, Helmond, 1985.
- Vriens, Dr. Thijs, *Grasparkieten*, Zuidgroep, Den Haag, 1980.

DE NOTENKRAKER

Door: M. Aussems

Van de notenkraaker kennen we twee ondersoorten, de dunsnavelige en de diksnavelige, *Nucifraga caryocatactes macrorhynchos* en *N.c.caryocatactes*. De soorten zijn in ons land dwaalgasten die soms ons land met een onverwacht bezoek vereren. Vooral de dunsnavelige heeft deze eeuw een aantal malen een bezoek gebracht, namelijk in de jaren 1911, 1913, 1954 en 1968. De diksnavelige zien we veel minder. De vogels komen voor in de naaldwouden van Midden Europa en dan vooral in bergstreken. Verder komen ze meer naar het oosten voor in de grote Siberische wouden. Zelf heb ik de dunsnavelige in de Franse Alpen kunnen bewonderen. In de winter van 1968, het jaar met de grootste aantallen, kon je de vogel in de Drunense Duinen ook zeer regelmatig tegenkomen. Ik weet nu dat het eerste

exemplaar dat ik zag doodgevoerd op een paaltje vlak langs de weg zat. Al ruim van tevoren had ik de vogel zien zitten, was al van mijn fiets gestapt om de vogel wat beter te bekijken, vooral omdat ik hem in eerste instantie niet thuis kon brengen. Voor een kraai was de vogel te bruin en voor een buizerd te klein. Een verrekijker had ik niet bij me, dus wat doe je dan, je probeert heel rustig wat dichterbij te komen, en nog wat dichterbij te komen, en nog wat dichterbij te komen, en nog wat dichterbij te komen. Maar de vogel bleef rustig zitten, het enige wat hij deed was me een beetje in de gaten houden, maar verder maakte hij geen aanstalten om er vandoor te gaan. Dan ga je denken misschien is het wel een zieke vogel, dus nog dichterbij gekomen en dan pas gaat er een lichtje bij me branden want ik herken de vogel nu van plaatjes. Het is een notenkraaker. De vogel liet zich bena-

deren tot ik vlak voor hem stond, en al die tijd liet hij op geen enkele manier merken dat hij zich wat ongemakkelijk begon te voelen door mijn aanwezigheid. Dat was mijn eerste kennismaking met de soort. Later zag je de vogels zeer regelmatig, een plaatselijke vogelhandelaar vond het zelfs nodig opgezette exemplaren aan te bieden. Ze waren ook zo makkelijk te vangen. De handelaar werd daarna natuurlijk geboycot. De vogels komen waarschijnlijk naar ons land in tijden van voedselschaarste in de gebieden waar ze normaal voorkomen. Het hoofdvoedsel van de vogels bestaat vooral uit de zaden van dennen en die kunnen blijkbaar in bepaalde jaren misoogsten hebben. Ook verzamelen de vogels voedselvoorraden die ze als een eekhoortje verstopten en later al dan niet weer terug kunnen vinden. Het broedseizoen van de vogels begint al vroeg, vaak al terwijl er nog volop sneeuw ligt, het nest wordt gebouwd in naaldbomen, er worden 2 tot 5 eieren gelegd die meteen vanaf het eerste ei bebroed worden. Na 16 tot 17 dagen komen de eieren uit, de jongen vliegen na ongeveer 3 weken uit. Waarmee ze vooral gevoed worden kon ik in de boeken niet vinden. In ons land heeft de vogel gebroed in 1969 in Ulvenhout. Dat waren achterblijvers van de grote invasie van 1968. We mogen deze mooie vogels niet houden, wat met wat moeite natuurlijk wel zou lukken, maar het lijkt me beter de volgende invasie van de vogels af te wachten, zodat we in het wild van ze kunnen genieten en met al die veranderingen in Oost Europa zou dat misschien wel volgend jaar kunnen zijn, maar vogels hebben gelukkig nog nooit last van grenzen gehad.

KALENDER 1992

De Andes klarinetvogel

De vogels, die op het kalenderblad staan afgebeeld, poseren beide zo overduidelijk, dat ik u er geen signalement van behoeft te geven. De Andes klarinetvogel heeft domicilie in Midden en Zuid Amerika. Hij komt namelijk voor van Costa Rica zuidelijk tot noordelijk Bolivia en Venezuela. Zijn naam dankt de vogel aan de habitat waar men hem kan aantreffen, namelijk de bergwouden op de hellingen van het Andesgebergte. Hij bivakkeert gewoonlijk op hoogten tussen 900 en 4500 meter. Het is een schuwe vogel, die een teruggetrokken leventje leidt. Buiten de broedtijd is hij altijd alleen. Met andere woorden: hij leeft solitair (en op dat woord kom ik nog even terug). Hij is een voortreffelijk zanger, iets wat men niet van alle Klarinetvogels kan zeggen. Vrijwel het gehele jaar slingert hij de heldere, zuivere strofen het luchtruim in. Wat dat betreft vertoont hij wel enige overeenkomst met onze winterkoning en roodborst, die het ook alleen tijdens de ruitijd - de moeilijkste periode voor onze vogels - wat kalmer aandoen. Zoals op de foto duidelijk te zien is, is de snavel vrij kort en tamelijk breed aan de basis. Rond deze snavelwortel staan borstelachtige veertjes, zodat een soort "fuik" ontstaat als de vogel jacht maakt op vliegende insecten, net zoals onze vliegenvangers plegen te doen. Maar behalve insecten worden ook wel vruchten geconsumeerd. Het nest van deze Klarinetvogel kan men op diverse plaatsen vinden: op de grond, in nissen en spleten en ook in geboomte. Het nest wordt door het vrouwtje gebouwd van plantaardig materiaal en van binnen zacht bekleed met pluiz en dergelijke. De drie of vier eitjes zijn variabel van kleur, maar altijd op een lichte ondergrond een aantal donkerder vlekjes. De eieren worden in ongeveer 12 dagen uitgebroed en een week of twee later verlaat het kroost het nest. De Klarinetvogels, waarvan 7 soorten worden onderscheiden, worden in Amerika "solitaires" genoemd omdat - zoals gezegd - zij een solitair leventje leiden. Maar er is nog een vogelgroep, die "solitaires" wordt genoemd en dat is de familie Rhipidae, waartoe de Dodo en de Solitaire van Rodriguez behoorden. Helaas zijn deze uitgestorven!

Meindert de Jong.

Nuttige wenken bij de kleurkanarie-kweek

Tekst: Th. Bruijnaers en L. Meulemans
Foto's: W.D.H. Spijker.

ISABELSERIE

De laatste groep vogels uit de klassieke serie is de isabel. In het voorgaande zagen we dat de agaats zich onderscheidt van de groene in het sterk gereduceerde roodbruine tussenpigment bij de agaats. Wij noemen de agaats een verdunde groene. Welnu, als wij de isabel vergelijken met de bruine, kunnen we hier hetzelfde opmerken. Ook bij de isabellen is het tussenpigment sterk gereduceerd ten opzichte van de bruine vogels. Het totaalbeeld van de isabel wordt daardoor zeer lichtbruin, doordat de bijkleur veel beter zichtbaar wordt. We zouden bijna kunnen zeggen dat het tussenpigment onzichtbaar is geworden. Het is als een soort was nog te zien. Het sterk verminderde tussenpigment beïnvloedt ook het bestreppingspatroon, zoals we ook zagen bij de agaats. Ook hier is het bestreppingspatroon veel lichter bruin als bij de bruine vogels waar de bestrepping vrij donker was. De isabel heeft dan ook ten opzichte van alle andere gepigmenteerden het zwakste

bestreppings- en tussenpigment. Bij de schimmelvogels in deze serie ligt over de gehele vogel een zeer fijne was van bruin tussenpigment met een zwakke overvloeiing van het schimmel. Wanneer de beide pigmenten, als bij de bruine goed in elkaar overvloeien en de vogel een goede heldere bijkleur laat zien, kunnen we spreken van een kwalitatief goede vogel. De intensieve vogel in deze serie dient een hooggele of diep orangerode bijkleur te bezitten in de combinatie met de intensiefactor. Door die intensiefactor verdwijnt als het ware het laatste restje tussenpigment, waardoor deze intensieve vogels een zeer heider uiterlijk krijgen en waar het bestreppingspatroon heel duidelijk en zacht te zien is. Samengevat hebben we bij de isabel het bruine eumelanine **z** en het sterk gereduceerde phaeomelanine **rb**. Het symbool voor de isabel wordt dus **z rb**. Zo kunnen we dus een totaal overzicht geven van alle vogels in de klassieke serie.

De groenen	z+ rb+	beide pigmenten vol aanwezig
De agaten	z+ rb	Sterk gereduceerd tussenpigment
De bruine	z rb+	bruin eumelanine en vol bruin tussen pigment
De isabel	z rb	bruine bestreping en sterk gereduceerd tussenpigment.

Met deze laatste groep (de isabel) bezitten we een aantal schitterende vogels die we ook regelmatig op onze tentoonstellingen kunnen bewonderen. Deze zachte, heidere vogels zijn erg in trek bij veel kwekers. Toch kunnen we zeggen dat het niet de gemakkelijkste vogels zijn om mee te kweken. Juist door de zachte tinten zijn de fouten vaak heel goed waar te nemen. Dat betreft zowel het pigment als ook de bijkleur. Vandaar dat hier selectie een grote en belangrijke plaats dient te krijgen.

DE ISABEL

Een vogel met een fijn, kort lichtbruin bestreppingspatroon, waarbij over de gehele vogel een zachte lichtbruine waas ligt die ineen moet vloeien. De vogel dient een zachtgele bijkleur te hebben. Het is eigenlijk een vogel die van alles net nog iets moet hebben en dat is voor de kweker ook vaak het grootste probleem, want het is vaak net iets teveel of meestal iets te weinig. Vooral als we met deze vogels kweken is het moeilijk een goed kweekpaar te vinden, juist omdat we eigenlijk in de hele isabelserie, met een uiterste vogel zitten. Het zal dan ook niet verwonderlijk zijn dat we in de andere series bepaalde kwaliteiten moeten gaan halen. Hebben we kwalitatief goede vogels dan is het raadzaam daarmee verder te kweken en ze aan elkaar te paren, waarbij we als uitgangspunt nemen dat de vogels elkaar zoveel mogelijk aanvullen. Wat de een te veel heeft, moet de ander minder hebben. Maar het kan wel eens mogelijk zijn om naar het agaats of het bruine te moeten om daar bijvoorbeeld de flankbestreping terug te halen. Het zal duidelijk zijn dat we in het eerste jaar zeker nog geen goede vogels mogen verwachten. Wel kunnen we vogels kweken waarmee we in het volgende jaar kunnen kweken met redelijke kans op succes. Als we kweekparen samenstellen met vogels uit verschillende series moeten we er steeds op letten dat we naast voordelen ook touts ei-

genschappen krijgen. We zullen dus steeds een afweging moeten maken of het zinvol is dat de voordelen groter zijn dan de nadelen. Dat een goede kweekadministratie en kennis van de erfelijkheidsleer hier gewenst is, zal duidelijk zijn.

DE GOUDISABEL

Dit is de intensieve isabel met een hooggele bijkleur. Door de intensiefactor wordt het tussenpigment nog verder teruggedrongen, waardoor het nauwelijks nog zichtbaar is. De hooggele bijkleur daarentegen is veel beter zichtbaar, zodat deze vogel een heel helder uiterlijk heeft. Door de hooggele bijkleur en de intensiefactor is een veel voorkomende fout bij deze vogel het storen boven de snavel. Door de korte bevedering zal het phaeomelanine niet tot aan de snavel doorlopen terwijl ook de kleur vaak te warm wordt. Ook komt het veelvuldig voor dat de flankbestreping nauwelijks nog zichtbaar is of zelfs helemaal wegvalt. Voor de kweek van intensieve vogels zouden we de volgende paringen kunnen proberen:

1) Goudisabel man x isabel pop (voorzichtige kweek) aan de pop stellen we de volgende eisen:

- weinig schimmel
- hooggele bijkleur
- zo weinig mogelijk bruin
- fijne bestreping en goede flanken

2) Isabel man x goudisabel pop.

zie voor de eisen paring 1

Het voordeel van deze tweede paring is, dat de isabel man vaak minder bruin is dan de isabel pop.

Veel kwekers passen ook de derde paring toe.

3) Agaats man licht schimmel x goudisabel pop de agaats moet een fijne bestreping hebben en goede flanken. Deze paring wordt vaak om de bestreping toegepast en om het bruin uit de isabel te krijgen. De mannen uit deze paring zijn agaats/split voor isabel. De poppen zijn agaats of goudagaats. Voor de verdere kweek kunnen we de mannen weer gebruiken voor de goudisabelkweek. Deze zou u terug kunnen paren aan de goudisabel moeder. De poppen uit deze paring kunnen weer heel geschikt zijn voor agaats of goudagaats.

Bij de goudisabel komen alleen de mannen in aanmerking voor de tentoonstelling.

